

Malmö högskola
Läroarutbildningen
**Individ och
samhälle**

Examensarbete
10 poäng

New City. En inbjudan till innanförskap.

- En studie av ett ungdomsprojekt.
New City. An invitation to inclusion.
- *A study of a youth project.*

Ann Kristoffersson
Åsa Nilsson

Studie- och yrkesvägledarexamen 120 poäng

Höstterminen 2006

Examinator:
Nils Andersson

Handledare:
Maja Nordenankar

ABSTRACT

Vi har i vårt arbete undersökt ett ideellt projekt, New City i Malmö - ett utvecklingspartnerskap som arbetar för att underlätta för ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Grunden till dess tillkomst ligger i en statlig utredning, som belyser en kategori unga utanför med svårigheter att få sina behov tillgodosedda i myndighetskontakter och genom ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Förslag ges i utredningen till en försöksverksamhet med s.k. *navigatorcentra*, som New City, som söker upp ungdomarna och ger dem stöd utifrån ett helhetsperspektiv på deras situationer.

Syftet med vår studie är att undersöka vilka metoder som används inom projektet, jämfört med i kommunala arbetsmarknadsåtgärder för ungdomar. Vi vill också ge en bild av individers upplevelser av verksamheten.

Kunskap om New Citys arbetsätt och kompetenser har vi fått genom en verksamhetsberättelse som återges i bakgrundskapitlet, samt från en intervju med en anställd coach, vilken redovisas i resultatdelen. Fakta om kommunala ungdomsåtgärder och dess styrande regelverk och målsättningar, samt om sysselsättningspolitiken i Malmö, har erhållits via litteraturstudier och dokument från Internet. Dessa presenteras i kapitel 1.

Genom kvalitativa intervjuer med ovan nämnda coach och fyra ungdomar inom projektet har vi tagit del av upplevelser av verksamheten. Resultaten av intervjuerna visar att coachernas kompetenser och engagemang är avgörande i arbetet med ungdomarna. De motivationshöjande och vägledande samtalen med dessa uppskattas av deltagarna. Friheten för de anställda att själv utforma arbetssätten skiljer projektet från de kommunala åtgärderna, och har en positiv inverkan på bemötandet av individen. Samtliga intervjuade ungdomar mår bättre sedan de började besöka New City, och coacherna har lyckats väl med att skapa individanpassade lösningar för dessa.

Keywords: Arbetslöshet, arbetsmarknadspolitik, navigatorcentra, ungdomar, ungdomsprojekt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställningar	6
1.3 Avgränsningar	6
2. KUNSKAPSBAKGRUND	7
2.1 Unga utanför.....	7
2.2 Tankar bakom åtgärdspolitiken – en kort historik	8
2.3 Dagens decentraliserade arbetsmarknadsåtgärder.....	10
2.4 Malmö – från storstadspolitik till ”Välfärd för alla”.....	13
2.5 Alternativa åtgärder i ideell regi	17
2.6 UP New City	19
3. METOD	25
3.1 Utgångspunkter	25
3.2 Val av metod	26
3.3 Undersökningsgrupp	27
3.3.1 Personal – coachen	27
3.3.2 Deltagare – ungdomarna.....	27
3.4 Genomförande.....	28
3.4.1 Arbetsledarens verksamhetsberättelse.....	28
3.4.2 Intervjun med coachen.....	29
3.4.3 Intervjuerna med deltagarna	29
4. RESULTAT	31
4.1 Intervjun med coachen	31
4.2 Intervjuerna med deltagarna.....	34
4.2.1 Lisa	34

4.2.2 Fahim	37
4.2.3 Maria.....	40
4.2.4 Ibrahim	42
4.3 Tolkning av resultaten.....	44
4.3.1 Vilka arbetsätt och kompetenser utnyttjas på New City?	44
4.3.2 Hur skiljer sig arbetsätten från de kommunala insatsernas? ..	45
4.3.3 Hur kan coacherna tillgodose olika behov?.....	46
4.3.4 Vad betyder de individanpassade lösningarna?.....	47
5. DISKUSSION	48
5.1 Metoddiskussion	48
5.2 Diskussion av bakgrund och resultat	49
5.3 Förslag till fortsatt forskning.....	54

KÄLLFÖRTECKNING

BILAGOR

1. INLEDNING

Under vår utbildning till studie- och yrkesvägledare har vi alltmer fått upp ögonen för ungdomars problem att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi har via siffror och statistik fått kunskap om hur arbetslöshet och marginalisering drabbar de unga. Genom vår praktik, inom kursen Arbetsliv och omvärld, fick vi möjlighet att komma i kontakt med ansiktena bakom statistiken. Detta väckte ett första intresse hos oss för en studie av ungdomars upplevelser av sitt utanförskap och utsikterna att bryta det.

Dagens samhälle präglas av en stark tilltro till utbildning som lösningen på arbetslöshetsproblematiken, inte minst för ungdomarna. Vi har frågat oss vad som händer med de unga som inte fullföljer en gymnasieutbildning, eller som inte kan använda sig av den för en etablering på arbetsmarknaden. Vilka åtgärder kan samhället bidra med för att fånga upp denna grupp av individer i riskzonen för att hamna i utanförskap?

Vi har valt att studera en ideell försöksverksamhet i Malmö, Utvecklingspartnerskapet (UP) New City, som genom samarbete med arbetsförmedling, kommun samt lokala aktörer inom närings- och föreningslivet arbetar för att underlätta för ungdomar med svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Projektet har väckt vår nyfikenhet i sin roll som komplement till de befintliga arbetsmarknadsåtgärdernas arbetssätt med arbetslösa ungdomar.

Med tanke på hur svårt det är för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden är det av vikt att nya, alternativa metoder att hjälpa de unga lyfts fram. Syftet med vår studie är att med utgångspunkt från dessa ungdomars situation undersöka på vilket sätt New City arbetar med de unga, och hur de inblandade i projektet upplever verksamheten.

1.1 Syfte

Vårt syfte med undersökningen är att se vilka metoder New City använder sig av för att hjälpa unga människor. Detta vill vi sätta i perspektiv till hur kommunala arbetsmarknadsåtgärder för ungdomar ser ut. Vidare vill vi titta närmare på upplevelser av möjligheter och begränsningar inom New Citys verksamhet.

1.2 Frågeställningar

Vilka arbetssätt och kompetenser utnyttjas på New City för att öka ungdomarnas chanser att komma in i utbildning eller arbetsliv?

Hur skiljer sig arbetssätten från de kommunala arbetsmarknadsåtgärderna?

Hur kan coacherna tillgodose olika behov?

Vad betyder de individanpassade lösningarna för ungdomarna?

1.3 Avgränsningar

Vi har i vår undersökning valt att inte titta på arbetsmarknadsinsatser som görs specifikt för funktionshindrade, som också riskerar att hamna utanför i samhället.

Vi har heller inte redogjort för de nationella arbetsmarknadsinsatser som ungdomar från 20 år och uppåt har möjlighet att ta del av. Dessa val har gjorts på grund av tidsbrist och utrymmesskäl.

2. KUNSKAPSBACKGRUND

2.1 Unga utanför

År 2003 utkom Ungdomsstyrelsen med regeringens utredning *Unga utanför*. Syftet var att kartlägga och ge kunskap om ungdomar i åldern 16-24 år som inte studerar, arbetar eller söker arbete – d.v.s. inte har någon känd sysselsättning – via statistik och intervjuer.¹ I utredningen framgår bl.a. att man beräknar att antalet ungdomar utan känd sysselsättning och med svårigheter att etablera sig i samhället år 2002 uppgick till ca 25 000-30 000. Ju längre tid man står utanför i samhället desto mer problematiskt är det att etablera sig, och svårast är detta för dem som inte fullgjort sin skolplikt. Inom denna grupp finns en stor andel utrikes födda som vistats i landet kortare tid än fem år.²

Intervjuer med ungdomar i utredningen visar på gemensamma erfarenheter av att strukturen i samhället inte tillgodoser deras behov av hjälp. De upplever det svårt att veta vilken myndighet de skall vända sig till, och gällande åldersregler för deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder komplicerar ytterligare. Bristen på samarbete mellan myndigheter uttrycks såväl hos ungdomarna som bland de intervjuade tjänstemännen.³ Många av de intervjuade ungdomarna betraktar sig som misslyckade i samhällets ordinarie system, och upplever också att de blir okänsligt bemötta inom detta.

Som en följd av undersökningens resultat önskar utredningen se ett lagstadgat ansvar för kommunerna att ordna en uppsökande verksamhet för att fånga upp och ge stöd åt de unga under 20 år som fullgjort sin skolplikt men valt att inte delta i det frivilliga skolväsendet. Vidare vill man, enligt författningsförslaget, att dessa ungdomar skall erbjudas individuellt stöd efter sina behov och förutsättningar, och nämner i detta sammanhang insatser i form av vägledning, motivationsskapande åtgärder och praktik.⁴

¹ SOU 2003:92 *Unga utanför*. Stockholm: Fritzes. s.3-4

² SOU 2003:92 s.9-10

³ SOU 2003:92 s.81

⁴ SOU 2003:92 s.17

I utredningen föreslås en försöksverksamhet i ett antal kommuner med, vad utredningen valt att kalla *Navigatorcentra*, vilka genom samarbete mellan Arbetsförmedlingen (Af), kommunen och det lokala näringslivet kan fungera både som uppsökande organisation och fast punkt i tillvaron för ungdomar i utanförskap.⁵

2.2 Tankar bakom åtgärdspolitiken – en kort historik

För att ge en översikt av vad som lett fram till dagens arbetsmarknads- och utbildningspolitiska målsättningar i landet för ungdomar, samt förklara vissa begrepp presenterar vi en kort historisk återblick.

Sverige följer idag en arbetsmarknadspolitik med den ideologiska målsättningen *full, produktiv och fritt vald* sysselsättning, vilken skall uppnås genom situationsanpassade åtgärder samt med hänsyn tagen till sociala och mänskliga aspekter framför ekonomiska. Ursprunget till sysselsättningspolitiken finns i de mål som formulerades vid en konferens inom ILO⁶ 1964, och betoningen på den *fritt valda* sysselsättningen har sin förklaring i att tvångsarbete existerade i många av ILO:s medlemsländer vid den tiden. För Sveriges del har diskussionen, gällande denna del av målsättningen, däremot kommit att handla om den arbetslöses rätt till arbete samt skyldighet att acceptera erbjudet sådant.⁷ Just rätten till arbete och den s.k. *arbetslinjen* är också mål och riktlinjer som, tillsammans med sysselsättningsmålet, genomsyrat den svenska arbetsmarknadspolitikerna genom årtiondena. Arbetslinjen innebär att den arbetslöse i första hand skall ta erbjudet arbete, alternativt delta i utbildning som anses öka dennes chans på arbetsmarknaden och underlätta matchningen med arbetsgivarnas önskemål. Inom svensk sysselsättningspolitik har således

⁵ SOU 2003:92 s. 14-16

⁶ ILO, International Labour Organization, FN-organ – inom vilket regeringar, arbetsgivarorganisationer och fackliga organisationer gemensamt behandlar t.ex. arbetsmarknadsfrågor

⁷ Marianne Blomsterberg (1996) *Garanterade karriärer? Om social styrning och sysselsättningspolitik för ungdomar*. Göteborgs universitet: Sociologiska institutionen. s. 64-65

kontantstöd, utan motprestation från den arbetslöses sida, setts som en sista utväg. Synsättet på arbetet som något nödvändigt, inte bara som försörjningskälla utan även för individens välbefinnande och delaktighet i samhället, har legat till grund för det starka hävdandet av arbetslinjen och allas rätt till arbete.⁸

På 1970-talet började ungdomsarbetslösheten i Sverige att uppmärksammas och ses som ett hot mot sysselsättningsmålet. Detta ledde till förändringar inom utbildningsområdet samt till en introduktion av särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för ungdomar. Ur en diskussion om vilka rättigheter och förpliktelser som skulle gälla för de arbetslösa i åtgärder föddes också tankarna om en *ungdomsgaranti*.⁹ I dag innebär begreppet att den unge, efter en viss tid som arbetslös, skall delta i anvisade aktiviteter utifrån en *individuell handlingsplan* för att erhålla ekonomisk ersättning.¹⁰

Det har, alltsedan ungdomsåtgärdernas tillkomst, funnits en bestämning utifrån ålderstillhörighet som styr vilka åtgärder de unga, arbetslösa haft tillgång till. Utmärkande i det sammanhanget har varit att 70-talets insatser riktat sig till den yngre åldersgruppen 16-17 år, medan 90-talets kommit att omfatta ungdomar ända upp till 25 år.¹¹ En förklaring till den senare utvecklingen ligger i 90-talets massarbetslöshet, som följde på en lågkonjunktur och ekonomisk kris, och vilken nödvändiggjorde en utvidgning av åtgärderna för att försöka motverka långtidsarbetslösheten bland ungdomar.¹² Man har även kunnat se en trend inom sysselsättningspolitiken för ungdomar, där de mer arbetsinriktade åtgärderna kommit att förbehållas de äldre, samtidigt som man strävat mot att alla ungdomar skall ha fullföljt en gymnasieutbildning.¹³

Fr.o.m. 1992/93 genomfördes gymnasiereformen, vilken skapade dagens gymnasieskola med 3-åriga nationella program, samt 1-åriga individuella sådana som förberedelse till de nationella, om eleverna har otillräckliga betyg för att bli

⁸ Marianne Blomsterberg (1996) s. 77-80

⁹ Marianne Blomsterberg (1996) s. 80

¹⁰ Marianne Blomsterberg & Bengt Furåker (2002). Arbetsmarknadspolitik. i: Lars H Hansen & Pal Orban (red.). *Arbetslivet*. Lund: Studentlitteratur. s. 285

¹¹ Marianne Blomsterberg (1996) s. 121

¹² Marianne Blomsterberg & Bengt Furåker (2002) s.282

¹³ Marianne Blomsterberg (1996) s. 121

antagna till dessa. Tanken bakom de individuella programmen (IV-programmen) är att behålla ungdomarna i skolan tills de fått en fullständig gymnasieutbildning, och därför ges de möjlighet att stanna i IV-programmen upp till tre år.

Kommunerna är idag skyldiga att erbjuda ungdomar utbildning i gymnasieskolans nationella eller individuella program fram t.o.m. det första kvartalet de fyller 20 år.¹⁴

I skollagen beskrivs ett uppföljningsansvar kommunerna har för ungdomar upp t.o.m. 19 år, som genomgått grundskolan:

§ 18 En hemkommun skall löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.¹⁵

2.3 Dagens decentraliserade arbetsmarknadsåtgärder

Parallellt med utbildningens expansion och det ökade kommunansvaret för ungdomar i gymnasieåldern har det också skett en decentralisering av ansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Den innebär att kommunerna sedan mitten av 1990-talet kan välja att ordna sysselsättning för arbetslösa ungdomar 18-24 år, och få ersättning av staten för detta.¹⁶ Arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar förekommer idag även i projektform, i samverkan mellan kommun, arbetsförmedling och olika företag och organisationer.¹⁷

Under förutsättning att ett avtal finns mellan kommunen och Arbetsförmedlingen, och att de unga varit inskrivna som arbetssökande på Af en viss tid, skall åtgärden *Kommunala program för arbetslösa ungdomar* (KUP) erbjudas de i åldersgruppen 18-20 år. Samma bestämmelser gäller för åtgärden

¹⁴ Marianne Blomsterberg (1996) s.119-121

¹⁵ Skollagen (1985:1100) Kap 1 § 18 Lag (2004:1298)

¹⁶ IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (2005) *Kommunala arbetsmarknadsinsatser riktade till ungdomar mellan 18 och 24 år*. Rapport 2005:9. Kristina Sibbmark och Anders Forslund s.3

¹⁷ Ungdomsstyrelsen (2005) *Fokus 05. En analys av ungas etablering och egen försörjning*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen s. 173

under *Ungdomsgarantin* (UG), som i sin tur skall erbjudas ungdomar 20-24 år av deras hemkommun. För de ungdomar 18-24 år som uppbär socialbidrag ordnar kommunen speciella aktiveringsprogram, vilka ofta innehåller träning i att söka jobb i t.ex. jobbcentra med coacher. De nämnda arbetsmarknadsåtgärderna är förpliktigade att följa *arbets- och kompetenslinjen*, vilken är en utvidgning av den tidigare arbetslinjen, och har större betoning på utbildning. Utvecklandet av begreppet beror på ett förändrat arbetsmarknadsläge, och innebär en satsning på utbildning och kompetenshöjande åtgärder bland ungdomarna när arbete inte finns att tillgå.

De aktiviteter som brukar vara aktuella inom åtgärderna KUP och UG är praktik med utbildningsinslag.¹⁸ När det gäller relevansen av innehållet i dessa insatser, sett just utifrån den unges kompetenshöjning och ökade chans att få arbete, nämner IFAU (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering) i en utvärdering att få studier gjorts inom området.¹⁹ Dock pekar resultat över utvecklingen mellan 1992 och 2004 på att insatserna i programmen i de flesta fall lett till vidare arbetslöshetsperioder för ungdomarna, även om allt fler fått arbete efter åtgärden på senare år.²⁰ Ungdomarna själva, som deltagit i kurser och praktik genom arbetsmarknadsåtgärder, tycks överlag vara nöjda med dess innehåll. Störst betydelse verkar insatser ha för de unga som upplevt utanförskap redan från skoltiden, och ser sysselsättningen i sig självt som något positivt. Det visar en intervjustudie, gjord av Ungdomsstyrelsen, vilken dock samtidigt framhåller ungdomarnas missnöjsamhet med Arbetsförmedlingens sätt att arbeta för att de skall få ett riktigt jobb. De unga har uppgett att de anser att myndigheten brister i flexibilitet, ser inte till individen och är oemottaglig för dennes egna initiativ.²¹ Denna uppfattning av ett byråkratiskt bemötande hos Arbetsförmedlingens personal kan kopplas till en diskussion om kategoriseringar. Kommunikationsforskaren vid Linköpings universitet, Daniel Persson Thunqvist, resonerar kring en studie av Åsa Mäkitalo, docent vid

¹⁸ Ungdomsstyrelsen (2005) s. 166-168

¹⁹ IFAU (2005) Rapport 2005:9 s. 7

²⁰ IFAU (2005) Rapport 2005:9 s. 20

²¹ Ungdomsstyrelsen (2005) s.11-12

institutet för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet. Här nämns bl.a: ”Kategoriseringar kan användas som resurser av institutionens företrädare för att klassificera människor på så sätt att de blir tillgängliga för institutionens arbetsformer” (s. 19). Just för Arbetsförmedlingens del kan kategoriseringen vara en hjälp i arbetet att passa in den unge arbetslöse i en befintlig åtgärd.²²

I Persson Thunqvists avhandling om verksamheten inom olika kommunala ungdomsprojekt framträder problematiken med att den individuella handlingsplanen, som i grunden är tänkt att lyfta fram individens behov och önskemål, snarare kommer att spegla myndighetens målsättning.²³ Kravet på aktivering av ungdomarna och snabbt synliga resultat leder till att det långsiktiga perspektivet, som handlar om den unges egna framtidsplaner, överges till förmån för kortsiktiga lösningar.²⁴

Individuella handlingsplaner är dock någonting som, tillsammans med vägledning och jobbsökaraktiviteter, lagstadgat ingår i ungdomsåtgärderna sedan år 2005.²⁵

Jobbsökaraktiviteter utgör i sin tur, som tidigare nämnts, en väsentlig del av de kommunala aktiveringsprogrammen som ungdomar som är beroende av socialbidrag hänvisas till. Professor Taipo Salonen och doktorand Rickard Ulmestig, vid institutionen för socialt arbete vid Växjö universitet, har studerat sådana aktiveringsprogram. De uttrycker skepticism mot programinnehållet, som de anser fungerar främst som social träning och inte ger deltagarna de kunskaper de behöver för en etablering på arbetsmarknaden.²⁶ Men då deltagarna är hänvisade till de lokala programmen, och dessutom står i en beroendeställning till socialtjänsten genom sin behovsprövade ersättning, kan de tvingas acceptera en insats av sämre kvalitet än övriga utbudet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.²⁷ Av studien framgår dessutom att många

²² Daniel Persson Thunqvist (2003) *Samtal för arbete. Kommunikativa verksamheter i kommunala ungdomsprojekt*. Linköping: Unitryck. s. 19

²³ Daniel Persson Thunqvist (2003) s. 93

²⁴ Daniel Persson Thunqvist (2003) s. 106

²⁵ Ungdomsstyrelsen (2005) s. 167-168

²⁶ Taipo Salonen & Rickard Ulmestig (2004) *Nedersta trappsteget. En studie om kommunal aktivering*. Växjö Universitetet: Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete. s. 84

²⁷ Taipo Salonen & Rickard Ulmestig (2004) s. 6

inom socialtjänsten ser på orsakerna till arbetslösheten som något som endast kan härröras individen själv, och blundar således för strukturella faktorerens betydelse.²⁸

2.4 MALMÖ – från storstadspolitik till ”Välfärd för alla”

Malmö är tack vare sin befolkningsstruktur bra rustad att möta framtidens efterfrågan på arbetskraft såväl i regionen som i ett nationellt och internationellt perspektiv. Jämfört med många andra städer i Europa har Malmö en gynnsam demografisk profil. **Men detta gäller under en förutsättning – att Malmös ungdomar, som är den stora tillväxtresursen, är utbildade för de arbeten som framtidens arbetsmarknad erbjuder.**²⁹

Malmö, liksom andra storstäder i vårt land, har länge kämpat mot, och gör så fortfarande, segregationsproblematiken och arbetslösheten. Dessutom försöker man inom Malmö stad hitta lösningar för samhällets socialt och ekonomiskt utslagna individer. 1999 togs något av ett historiskt beslut. Detta år beslutade riksdagen om en särskild storstadspolitik. Sju av landets kommuner hade snarlika problem som skulle angripas. Dels skulle dessa kommuner agera som tillväxtmotorer för Sverige, dels ville samtliga berörda kommuner ta itu med problematiken kring socialt, ekonomiskt och etniskt segregerade bostadsområden. Lokala utvecklingsavtal lades fram och bland dessa kommuner fanns Malmö. Fyra bostadsområden i stadsdelarna Fosie, Hyllie, Rosengård och Södra Innerstaden lyftes fram som särskilt relevanta.³⁰ Arbetet skulle ske tvärs över de traditionella sektorerna och en helhetssyn betonades för att skapa en så bra och effektiv samarbetsmetod som möjligt. En insats inom ett område kan få positiva följder inom ett annat.³¹ I Malmö har storstadssatsningen framför allt inriktats på åtgärder som ska minska arbetslösheten och bidragsberoendet i kommunen. Ur denna ambition föddes år 2000 fyra stycken lokala *arbets- och utvecklingscentra*, så kallade AUC, i tidigare nämnda stadsdelar. Målgruppen är långtidsarbetslösa som är remitterade från försäkringskassan, Af eller

²⁸ Taipo Salonen & Rickard Ulmestig (2004) s.51

²⁹ Malmö stad (2004), *Handlingsplan "Välfärd för alla – det dubbla åtagandet"*, s.3

³⁰ www.malmo.se/vfa 2006-10-17

³¹ www.storstad.gov.se 2006-10-17

socialtjänsten³² och särskild prioritering skall ges till personer med utländsk bakgrund som är utan arbete samt arbetslösa ungdomar som har ett behov av fördjupade motivations- och vägledningsinsatser.³³ Målsättningen är att dessa människor ska komma in på den öppna arbetsmarknaden eller påbörja studier inom det reguljära utbildningssystemet för att så småningom bli självförsörjande. För att sökanden ska slippa att bollas mellan olika myndigheter har man valt att samlokalisera handläggare från respektive myndighet och ställa dem under en gemensam operativ ledning.

Detta skiljer AUC från andra vanliga arbetsförmedlingar liksom att de strävar efter att hålla antalet klienter per handläggare på en betydligt lägre nivå än på andra förmedlingar för att på så vis försöka få ner väntetiderna mellan olika åtgärder. Vidare försöker de arbeta för att uppnå individanpassade lösningar för sina sökande.³⁴ AUC:s viktigaste verktyg är de individuella handlingsplaner handledaren ställer samman tillsammans med sin sökande.

Syftet med dessa är att få de sökande motiverade att söka arbete eller utbildning utefter vad som efterfrågas på dagens arbetsmarknad. Dock har det visat sig att många inskrivna vid AUC inte ens känner till sin egen handlingsplan. Det har också visat sig att en oroväckande stor del av de sökande känner att de blir tvångskommenderade till AUC, att de fått dålig information om verksamheten samt har en negativ inställning till verksamhetens möjligheter att hjälpa dem.³⁵

När storstadssatsningsperioden löpte ut 2002 insåg Malmö stad att mycket återstod att göra för att lösa kommunens problem. Ur detta föddes *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet*, en lokal handlingsplan för Malmö kommun och dess invånare. Planen godkändes av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i

³² Bevelander, Pieter - Broomé, Per - Carlson, Benny - Lindberg, Göran. (2003) *Variationer på framtidsmelodi*. Lund: Rahms i Lund AB s.3

³³ Länsarbetsnämnden, Försäkringskassan, Malmö stad, *Överenskommelse mellan Länsarbetsnämnden i Skåne, Försäkringskassan och Malmö stad avseende Arbets- och utvecklingscentra (AUC) i Malmö 2006*, s.2

³⁴ Bevelander, Pieter - Broomé, Per - Carlson, Benny - Lindberg, Göran s.3-10

³⁵ Bevelander, Pieter - Broomé, Per - Carlson, Benny - Lindberg, Göran s.84-87

Malmö i mars 2004. Upprinnelsen till denna var alltså att situationen för många människor i Malmö fortfarande var oacceptabel.³⁶

Majoriteten av denna grupp är människor och familjer med utländsk bakgrund och i handlingsplanen lyfts dessa grupper fram som främsta målgrupp för åtgärderna. Att just dessa har hamnat i samhällets utkant förklaras med en kraftig invandring och snabb befolkningsförändring som Malmö har genomgått de senaste 20 åren. När dessutom arbetsmarknaden upplevt omfattande strukturella förändringar samt låg produktivitet så har invandrargrupperna hamnat i skymundan.³⁷ Helt i linje med riksdagens riktlinjer vill Malmö stad fortsätta satsa på att, tillsammans med Lund, bli en tillväxtmotor för Sydvästskåne, Skåne och Öresundsregionen. Samtidigt arbetas det för en förbättring av levnadsvillkoren för de människor som lever ute i marginalen.

Tanken är att ett ekonomiskt starkare Malmö ska leda till högre levnadsstandard för fler människor i samhällets utkanter. Detta är det dubbla åtagandet.

Handlingsplanen rymmer förslag på konkreta åtgärder som krävs för att förverkliga det dubbla åtagandet. Åtgärderna riktar sig mot fem områden inom samhället: arbete, utbildning, trygghet, boende och tillväxt.³⁸ Eftersom det är en långsiktig plan har ett antal delmål ställts upp. Ett sådant delmål innebär att andelen elever i Malmö som är obehöriga till gymnasieskolans nationella program ska minska från 21 procent till 10 procent.³⁹ Enligt den andra rapport som gjorts över handlingsplanen har utvecklingen inte gått som önskat. I stället för att minska så ökade antalet obehöriga från 21 procent till 23 procent mellan åren 2004 och 2005.⁴⁰ Våren 2004 gick 565 Malmöelever ut grundskolan med ofullständiga betyg. 92 procent av dessa påbörjade heltidsstudier på ett IV-program.⁴¹ Årligen är det runt 30-40 elever i Malmö som inte söker vidare till ett

³⁶ www.malmo.se/vfa 2006-10-17

³⁷ Malmö stad (2004), s.3-4

³⁸ www.malmo.se/vfa 2006-10-17

³⁹ Malmö stad (2004), s.1

⁴⁰ Malmö stad (2006), *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet, Rapport 2/2006*, s.13

⁴¹ Malmö stad, Stadskontoret (2005), *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet, Lägesrapport 1*, s.35-36

gymnasieprogram efter avslutad grundskola. Läsåret 2004/2005 saknade 60 elever betyg i alla ämnen.

För att bryta denna negativa trend har åtgärdsförslag lagts fram. Bland annat erbjuds de elever som inte har gymnasiebehörighet efter årskurs 9, en sommarkurs eller sommarpraktik på fyra veckor. Under denna tid har eleven kontakt med en studievägledare för att planera inför sin närmsta framtid. Andra exempel på åtgärder är att svenskundervisningen för barn med svenska som andraspråk ska förstärkas; ett intimare samarbete mellan skola och arbetsliv ska initieras och man ska försöka begränsa antalet elever per undervisningsgrupp.⁴²

Men kanske den allra viktigaste satsningen ändå är fokuseringen på de elever som inte går vidare till ett nationellt gymnasieprogram. Det individuella programmet är idag tänkt för dessa elever som inte är behöriga till gymnasiet. År 2005 bildades Resursenheten för IV i Malmö som en del av Välfärd för alla.

Syftet är att säkra övergången mellan grundskolan och gymnasiet så att ingen elev hamnar utanför. Ett team bestående av studie- och yrkesvägledare, skolledare, lärare, socialpedagog, kurator och skolsköterska har som uppgift att fånga upp de elever som går ut grundskolan med ofullständiga betyg och som inte gör något val inför gymnasiet. De första kontakterna med eleverna görs redan höstterminen i nionde klass.⁴³ Resursenheten, som är ett eget rektorsområde, ansvarar för att 150-200 elever under läsåret 2005/2006 följs upp, får en individuell planering samt erbjuds coachning.⁴⁴ Uppgifter visar dock att 35 procent av de elever som påbörjar ett IV-program aldrig fortsätter sina studier inom ett nationellt program.⁴⁵

Ett annat delmål inom handlingsplanen innebär att förvärvsfrekvensen för gruppen 20-64 år ska öka från 64 procent till 75 procent senast år 2008. Bland annat satsas det på lärlingsplatser/arbetsplatsförlagd utbildning, att invandrare med akademisk utbildning fortare ska kunna få sin utbildning validerad så de kan uppnå godkänd kompetens, samt förvandla svartjobb till riktiga jobb.

⁴² Malmö stad (2004), s.10

⁴³ www.malmo.se/vfa 2006-10-17

⁴⁴ www.malmo.se/vfa 2006-10-18

⁴⁵ Utbildningsförvaltningen Malmö stad, *Kvalitetsredovisning 2004*, s.12

Arbetslinjen betonas för att få utsatta individer att komma bort från bidragsberoendet. Minskar socialbidragsberoendet frigörs kapital som kan användas för att skapa nya arbetstillfällen. Att arbete ses som en viktig ingång till det svenska samhället och det svenska språket framhävs också.⁴⁶ Ett verktyg för integration är de nya mötesplatser man vill se skapas i Malmö. Genom att ge ekonomiskt stöd till det lokala förenings- och kulturlivet vill man förena människor med olika bakgrunder och erfarenheter. Förutom kommunala projekt har Malmö stad även valt att satsa på externa projekt som kan bidra till bättre samverkan mellan olika grupper i samhället. New City är ett sådant projekt.⁴⁷

2.5 Alternativa åtgärder i ideell regi

Olika åtgärder för att underlätta för ungdomars etablering på arbetsmarknaden kan, enligt ungdomsforskaren Andreas Walther, kategoriseras i *hårda* och *mjuka* sådana beroende på vilken inriktning de har. Som mjukare åtgärder betraktas t.ex. de insatser som har mer av en socialpolitisk och/eller kultur- och fritidspolitisk inriktning än målsättningen att snabbt leda till reguljärt arbete eller utbildning. Till denna kategori kan bl.a. åtgärder i projekt och ideell verksamhet räknas, och målen som sätts upp inom dessa handlar i första hand om att ge ungdomar motivation och stärka deras tro på sig själva.⁴⁸

Denna typ av projekt, som använder sig av alternativa arbetsätt för att hjälpa ungdomar på vägen mot arbetsmarknaden, är något som Ungdomsstyrelsen satsat på att stödja på senare år. I en översikt över ideella arbetsmarknadsprojekt som rönt framgång framhålls i beskrivningen av ett av dessa, *Puzzel*, vikten av att sätta upp målen för ungdomarna stegvis. Det finns ofta en bakgrundsproblematik med skolmisslyckanden, testande av droger eller kriminalitet hos de deltagande i projektet, vilket olämpliggör mer traditionella, pådrivande arbetsmetoder inom verksamheten. I denna kontext är det en

⁴⁶ Malmö stad (2004), s.4-7

⁴⁷ Malmö stad (2006), s.5

⁴⁸ Ungdomsstyrelsen (2005) s. 150-151

förutsättning för att kunna nå fram till ungdomarna också att projektet bygger på frivillighet hos deltagarna.⁴⁹

Där de som initierar alternativa metoder för att hjälpa en viss målgrupp ungdomar ser detta som en viktig åtgärd, kan andra i stället förhålla sig kritiska till det de anser vara målsättningen med insatsen. Thomas Öhlund, forskare i socialt arbete vid Umeå universitet, har till exempel undersökt verksamheten inom ungdomsprojekt i både kommunal och ideell regi. Han hävdar att dessa har som syfte att *normalisera* de ungdomar som uppvisar vad som betraktas som ett avvikande beteende i samhället.⁵⁰ Författaren menar att ledarna inom projekten arbetar med en resocialisation av de unga med hjälp av olika metoder. Öhlund har i ett av de studerade ideella projekten, *Urkraft*, urskilt ledarnas varierande tillvägagångssätt med samtalet i fokus i arbetet. Genom att en förtrolig kontakt knyts mellan ledare och deltagare i projektet kan till exempel samtalsämnen med socialiserande avsikt tas upp även under informella former. Ett annat sätt för ledarna att nå fram till ungdomarna med sina budskap är att använda sina egna livserfarenheter för ungdomarna att identifiera sig med.⁵¹

Att samtalet spelar en viktig roll inom de ideella ungdomsätgärdena ger en utvärdering av ett annat enskilt projekt, *Xpan-Ung*, också stöd för. Här uttrycker dock många av deltagarna uppskattning för ledarnas kontinuerliga stöd, samt vilja och förmåga att lyssna på dem.⁵² Utvärderingen av detta projekt betonar dessutom styrkan i att man rekryterat ledarna lokalt då de har liknande erfarenheter som deltagarna, har kännedom om deras kulturer och talar deras språk.⁵³ Avsaknaden av en begränsande ”myndighetskultur” och friheten att utveckla egna idéer och arbetssätt har setts som en annan fördel inom detta projekt, även om organisatoriska brister så småningom lett till stor arbetsbörda

⁴⁹ Ungdomsstyrelsen (2006) *Rätt, sätt, gå! Personerna, idéerna och metoderna bakom framgångsrika ideella arbetsmarknadsprojekt*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen. s. 5-6

⁵⁰ Thomas Öhlund (1997) *Normaliseringspraktiker i det moderna samhället*. (Avh.) Studier i socialt arbete, 24. Umeå universitet: Institutionen för socialt arbete. s. 15-16

⁵¹ Thomas Öhlund (1997) s. 171

⁵² Närplan AB.(2003) *Utvärdering av Xpan-Ung*. Lotta Hedberg s. 24-25

⁵³ Närplan AB (2003) s. 50

för personalen. Överbelastningen på personalen har i sin tur fått som följd att verksamhetens kontakter med arbetsgivare blivit lidande.⁵⁴

2.6 UP New City

Historik

New City har sitt ursprung i Drömmarnas Hus. Detta är en verksamhet som sedan 1990 huserar i stadsdelen Rosengård i Malmö och vars syfte är att främja integration.⁵⁵ En av eldsjälarna som länge arbetat med gruppen unga utanför inom ramen för Drömmarnas Hus är Lone Lindström, idag arbetsledare på New City.

När Ungdomsstyrelsen år 2005 fick tio miljoner kronor att satsa på så kallade navigatorcentra, nappade Lone och hennes medarbetare inom Drömmarnas Hus på idén att skapa ett sådant i Malmö.⁵⁶ Syftet med dem är att arbeta fram nya former för samarbete mellan Af, kommunen, det lokala näringslivet och föreningslivet. Målgruppen är ungdomar i åldern 16-25 som står långt ifrån arbetsmarknaden.⁵⁷ Redan innan denna möjlighet dök upp hade tanken funnits på att skapa en ny verksamhet i Malmö för denna målgrupp som man sett växa sig större för varje år. Samtidigt som denna statliga satsning gjordes var Lone och en kollega på en informationsträff angående EQUAL-program. Efter avslutad träff berättar Lone att de nu hade hittat hem! De hade hittat en metod som skulle passa in på deras vision om ett navigatorcentrum.⁵⁸

EQUAL är ett program som drivs av Svenska ESF-rådet (Europeiska Socialfonden). Dess uppgift är att ekonomiskt stödja så kallade utvecklingspartnerskap som bekämpar utestängning och diskriminering i arbetslivet. Det centrala i programmet är samverkan över gränser, d.v.s. såväl privata, offentliga och ideella aktörer går samman för att arbeta kring ett gemensamt tema, äger problemet gemensamt. Genom denna kombination och

⁵⁴ Närplan AB (2003) s. 52-53

⁵⁵ www.drommarnashus.se 2006-10-18

⁵⁶ Lone Lindström 20061003

⁵⁷ www.ungdomsstyrelsen.se 2006-10-18

⁵⁸ Lone Lindström 20061003

kompetens ska man skapa innovativa lösningar på komplexa problem. Ledorden är mångfald, jämställdhet och tillgänglighet. Genom att synliggöra och ifrågasätta de individer, grupper, kollektiv eller företeelser, eller de koder, institutionella eller kulturella, som utestänger och diskriminerar, vill man inkludera fler människor i arbetslivet.⁵⁹

Lone och hennes medarbetare sökte nu dels pengar från Ungdomsstyrelsen och dels från svenska ESF-rådet för ett EQUAL-program. Pengarna beviljades och de fick även ekonomiskt stöd genom Valfärd för alla. Idag finansieras verksamheten av Ungdomsstyrelsen, EU genom ESF samt Malmö kommun. Totalt handlar det om 24 miljoner kronor för en period på två och ett halvt år, maj 2005 – december 2007.

Det som lockade med att bli ett EQUAL-program var framför allt friheten att utforma sina metoder efter vad som fungerar och vad som inte fungerar. Programmet tillåter projekten att testa sig fram, kassera de sätt och metoder som visar sig vara mindre bra och vidareutveckla de som visar sig bra. Målen ska förvisso vara tydliga och mätbara men själva vägarna till målen behöver inte vara spikraka. Med detta i ryggen fick man de mest strategiska personerna och myndigheterna i Malmö med sig i projektet, d.v.s. de som redan arbetade med dessa ungdomar på något vis.⁶⁰ Tillsammans med bland andra Arbetsförmedlingen, AUC, Utbildningsförvaltningen, avdelningen för integration och arbete, det lokala näringslivet samt olika föreningar och organisationer bildade man ett partnerskap.⁶¹ Samtliga inblandade blev övertygade om att ett strukturförändringsarbete behövdes för att nå målgruppen unga utanför och för att leva upp till de metoder ett EQUAL-program ska sträva efter.⁶²

⁵⁹ Svenska ESF-rådet, *EQUAL – ett program inom Europeiska Socialfonden*, s.5-6, www.esf.se

⁶⁰ Lone Lindström 20061003

⁶¹ New City (2004) *Projektansökan*. s.13-14

⁶² Lone Lindström 20061003

Projektet tar form

Partnerskapet insåg att det brister i samverkan, helhetssynen och i överblicken i arbetet med ungdomarna. De vill arbeta inom redan existerande strukturer och därifrån utveckla nya metoder för att nå och hjälpa de unga utanför. Ett ungdomsperspektiv och en helhetssyn på ungdomarnas livssituation betonas. Blir det nödvändigt vill de ”förändra de strukturer, lagar, regler och tillämpningar som rör och berör ungdomar i utanförskap”.

De övergripande målen för samarbetet är att motverka och förebygga att ungdomar stängs ute från arbetsmarknad och utbildning samt att de unga ska etablera sig på arbetsmarknaden.⁶³ Då projektet inte är någon myndighet kan det inte heller ställa krav på de ungdomar som kommer. Verksamheten bygger helt på de ungas fria vilja. Lone berättar att detta var väldigt viktigt för de ungdomar som deltog i en utvärdering våren 2006. ”Det är viktigt för dem att känna att vi inte är en myndighet, utan är en resurs som bara finns där”. Men trots frivilligheten måste mål för projektet sättas upp, mål som är både tydliga och mätbara.⁶⁴ Delmålen för New City ser ut som följer.

- Inga unga ska hamna utanför.
- Samarbetet ska möjliggöra, underlätta och förstärka samarbetet mellan Utbildningsförvaltningen, Arbetsförmedlingen, näringsliv och andra aktörer så att samarbetet består och har möjlighet att fortleva efter projekttidens slut.
- Se de unga som en resurs i stället för ett problem. En resurs som kommer att behövas i en framtid då ny arbetskraft kommer att behövas.
- Tillämpa ett uttalat och medvetet ungdomsperspektiv för att på så sätt ge ungdomarna en viktig roll i arbetet med strukturförändringarna.
- Låta jämställdhets-, mångfalds- och tillgänglighetsperspektivet genomsyra arbetet.

⁶³ *Projektansökan* (2004), s.14

⁶⁴ Lone Lindström 20061003

- Samverka med transnationella partners för att lära om, utveckla och testa nya innovativa metoder i arbetet med denna målgrupp.
- Få en samlad bild av arbetet med unga utanför.
- Se till att unga inte faller mellan stolarna utan kommer in på arbetsmarknaden eller i utbildning.⁶⁵

Ett annat mål handlar om alla de unga i Malmö som inte kommer in på något gymnasieprogram. Det sades tidigt att man ville se en minskning av denna grupp med 50 procent till år 2008. Men med årets resultat över dem som går vidare från New City till gymnasiet så tror inte Lone att det kan bli verklighet inom en så snar framtid. Ett mål som ska nås innan år 2007 är slut innebär att hitta ett sätt att ta fram siffror över detta mörkertal av unga utanför i Malmö. Än så länge har det inte utarbetats någon metod för detta, än så länge går det inte att samköra olika register för att få en klarare bild av var ungdomarna håller hus.

Den tillgång som finns idag är bland annat Utbildningsförvaltningens så kallade nollistor. Det är listor över ungdomar som är inskrivna i skolan men kanske inte varit där på flera år. Lone ser gärna tidiga insatser, kanske redan i årskurs 8, för att på så sätt förhindra att så många unga hamnar utanför så tidigt. Partnerskapet består bland annat av en särskild IV-grupp där denna fråga diskuteras.⁶⁶

Summa summarum så är projektets förhoppning att kunna skapa ”en unik Malmömodell som står sig stark och kan hantera ungdomarnas problematik oavsett vad det handlar om”. Det gäller att hitta strukturerna så inga hamnar utanför. Målet är att öka utbildningsnivån bland Malmös unga och minska arbetslösheten.⁶⁷ Lone beskriver sin förhoppning om projektets resultat så här: ”För att vi ska bli ett lyckat projekt så skall arbetslösheten öka i Malmö för det innebär att fler skriver in sig på Af som inte är inskrivna någonstans.”

⁶⁵ *Projektansökan* (2004), s.14

⁶⁶ Lone Lindström 20061003

⁶⁷ *Projektansökan* (2004), s.17

Partnerskapets öron

”Vi tror på det här med att unga coachar unga”, berättade Lone för oss. Eftersom verksamheten vill komma åt de fel som finns inbyggt i samhällsstrukturen, ansåg den att det skulle vara fel metod att låta myndighetspersoner närma sig ungdomarna med en sådan uppgift. Kriterier sattes upp för vilka unga som skulle få bli coacher: de skulle vara arbetslösa, ha någon sorts högskoleutbildning alternativt ha arbetat med denna målgrupp tidigare. Gruppen ska spegla målgruppens mångfald när det gäller ålder, etnisk-kulturell bakgrund, funktionshinder, sexuell läggning, samt att det ska vara lika många kvinnor som män.⁶⁸ Gruppen genomgick under en halvårsperiod en utbildning som bestod av coachning, samtalsmetodik, socialt arbete, projektmetodik, planerings- och struktureringskunskap, entreprenörskap, struktur- och samhällskunskap, nätverksarbete, teamwork och processarbete, marknadsföring, information och kommunikation. Till detta kom också vissa praktiska övningar. Coachernas uppgifter är att ”[...] uppsöka, nå, möta, informera, coacha samt slussa ungdomar vidare till befintliga verksamheter”.

Det är framför allt i rollen som motivationshöjare, att skapa intresse och vilja hos ungdomarna, som coachernas värde ligger. Att synliggöra och bekräfta ungdomarna är viktiga verktyg. Coacherna sitter inne med samlad information kring all pågående och planerad verksamhet för ungdomar som bedrivs av Arbetsförmedlingen, föreningar, Malmö stad osv. Det ordnas även egna aktiviteter som ungdomarna kan delta i.⁶⁹

Var sjätte vecka har verksamheten partnerskapsmöte. Under dessa möten vidarebefordrar coacherna det ungdomarna säger om sina erfarenheter av myndigheter till partnerskapet. På så vis lyfts ungdomsperspektivet fram och utifrån den informationen försöker de åstadkomma strukturförändringar, till exempel nya samarbetsvägar mellan Arbetsförmedlingen och AUC eller mellan socialtjänsten och Utbildningsförvaltningen. Viktigt att uppmärksamma är det bemötande många ungdomar får hos de olika myndigheterna. Många ungdomar säger sig bli dåligt bemötta, de känner att de inte blir tagna på allvar och att de

⁶⁸ Lone Lindström 20061003

⁶⁹ *Projektansökan* (2004), s.15-16

inte blir lyssnade på. New City har möjlighet att utbilda personalen inom dessa myndigheter och på så sätt skapas en gemensam värdegrund för hela partnerskapet där jämlikhet, mångfald och tillgänglighet är ledorden i bemötandet.

Framtid?

När det gäller projektets vara eller icke vara efter projekttidens utgång berättar Lone att de har satt igång en implementeringsgrupp. Gruppen består av coacher, Drömmarnas Hus, Malmö kommun, Södra Innerstaden, arbetsmarknadsavdelningen, socialenheten och Utbildningsförvaltningen. Alla är de överens om att projektet är något mycket bra och uppgiften som gruppen har är att titta på vilka möjligheter projektet har att finnas kvar efter 2007 och i så fall i vilken form den kan leva vidare. Lone låter oss veta: ”Det vi vet är att om verksamheten fortsätter så blir det inte i denna omfattning för så mycket pengar kommer vi inte få”. Hon ger oss ett eventuellt framtida scenario: New City har tio coacher, Malmö består av tio stadsdelar. Om alla stadsdelar satsar varsin tjänst så skulle i alla fall coachernas jobb kunna finnas kvar. Om projektet i övrigt säger hon att hela verksamhetens uppbyggnad måste tänkas om. Dess organisation idag är så väldigt stor och måste i en framtid bantas ner för att kunna överleva ekonomiskt.⁷⁰

⁷⁰ Lone Lindström 20061003

3. METOD

3.1 Utgångspunkter

Tanken bakom vår studie är att lyfta fram ett alternativt sätt att arbeta för att underlätta för ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Vi menar också att en belysning av ungas upplevelser av utanförskap och de chanser som finns att ändra på situationen torde vara en allmän angelägenhet i ett samhälle med hög ungdomsarbetslöshet.

Som blivande studie- och yrkesvägledare har vi även ett personligt intresse av att undersöka hur den vägledning som nämns i utredningen *Unga utanför*, som vårt arbete tar avstamp i, tillämpas inom New City. Våra tankar har i detta sammanhang rört sig kring huruvida de kunskaper och kompetenser som finns inom projektet är tillräckliga för att orienteringssamtalen som förs skall ge ungdomarna självkännet och vidga deras perspektiv.

Vi har även diskuterat New Citys potential som en utvecklande, givande och produktiv verksamhet där individuella önskemål och behov kan omvandlas till faktiska möjligheter, kontra projektets eventuella funktion enbart som en allmän mötesplats för arbetslösa ungdomar. Vidare har vi reflekterat över vad som brister i arbetssätten inom ordinarie arbetsmarknadsåtgärder för ungdomar, vilket nödvändiggör en verksamhet som New City. I ovan nämnda utredning framgår t.ex. att ungdomar som befinner sig utanför i samhället känner att de blir okänsligt bemötta i myndighetskontakterna.

Med vår undersökning hoppas vi få en bild av hur New City som alternativ arbetsmarknadsinriktad verksamhet arbetar för att hjälpa ungdomar.

Vår nyfikenhet rör sig kring vilka lösningar på ungdomarnas problem projektet kan åstadkomma som inte tidigare erbjudits inom kommunala åtgärder, samt hur dessa emottages av de unga. Vi tror att vi kan få klarhet i våra funderingar genom att ta del av erfarenheter och upplevelser hos personal och deltagare i projektet.

3.2 Val av metod

Vi har valt att använda oss av kvalitativa intervjuer för att få svar på våra frågeställningar. Enligt Runa Patel och Bo Davidsson, lärare i forskningsmetodik vid Linköpings universitet, beror valet av antingen en kvantitativ eller kvalitativ metod i forskningen på vad syftet med undersökningen är och hur man formulerat sitt problem. Är man intresserad av att göra statistiska mätningar utifrån insamlad data bör man använda sig av en kvantitativ metod i arbetet. Om forskaren däremot strävar efter förståelse av människors upplevelser är en kvalitativ metod, i form av till exempel intervjuer, lämpligast att använda.⁷¹

I vår undersökning vill vi få en nyanserad bild av individers upplevelser inom en enskild verksamhet, projektet New City, och har inte för avsikt att samla in uppgifter för statistik. Således tror vi att intervjuer är den fördelaktigaste metoden att använda för att uppnå syftet med undersökningen.

I enlighet med vad Göran Wallén, docent i vetenskapsteori vid Göteborgs universitet, förespråkar menar vi att det är viktigt att kunna individanpassa frågorna och ställa följdfrågor för att nå genuin förståelse för människors upplevelser. Vi har därför valt bort enkäter, då dessa inte möjliggör sådana fördjupningsfrågor.⁷²

Intervjuers högre eller lägre grad av strukturering, är styrande för det utrymme deltagarna ges att prata om det de anser är viktigt. Judith Bell, forskare vid Open University i England, ser fördelar med halvstrukturerade intervjuer, som både tar hänsyn till respondenternas behov av att uttrycka tankar fritt och samtidigt har ämnesfokus och följer en viss struktur. Vi har använt oss av denna typ av *fokuserade* intervjuer, då vi är angelägna om att både få ta del av individers tankar och upplevelser och garanteras svar på vissa frågor om arbetsmetoder.⁷³

⁷¹ Runa Patel och Bo Davidson (2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur. s.14

⁷² Göran Wallén (1996) *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur. s.76

⁷³ Judith Bell (1987/2000) *Introduktion till forskningsmetodik*. [Orig.: Doing Your Research Project]. Lund: Studentlitteratur. s.122

3.3 Undersökningsgrupp

3.3.1 Personal - coachen

Vid en första telefonkontakt med arbetsledaren Lone Lindström blev vi varse att det var hög arbetsbelastning i New Citys verksamhet, och att det kunde bli problem med att få personal och deltagare att ställa upp på intervjuer vid den tidpunkten. Arbetsledaren informerade dock samtliga anställda coacher om undersökningen och vidarebefordrade vår förfrågan om att få intervjua två av dem. Urvalet av coacher skedde sedan på New City utifrån vilka i personalen som hade intresse, och möjlighet tidsmässigt, att ta emot oss för ett samtal. Valet föll på två manliga coacher, 28 och 31 år gamla.

Då den sistnämnda coachen visade sig vara otillgänglig veckan för vårt besök, valde vi att avstå från intervjun med honom. Beslutet togs i huvudsak av tidsmässiga skäl, och delvis på grund av att vi genom en personlig kontakt med arbetsledaren tagit del av en utförlig verksamhetsberättelse. Vi ansåg att denna omfattat frågeområden vi riktat till coacherna angående arbetssätt och kompetenser. Därmed ansåg vi att berättelsen tillsammans med en intervju var tillräckligt för att ge svar på vår första frågeställning.

3.3.2 Deltagare - ungdomarna

Vi bad coacherna att, utifrån våra uppsatta kriterier, göra ett urval av fyra ungdomar för kvalitativa intervjuer. Våra kriterier var:

- Att ungdomarna skulle vara 18 år fyllda
- Att de hade varierande bakgrund och erfarenheter av tidigare arbetsmarknadsåtgärder
- Att de hade besökt verksamheten i minst ett halvår

Vi ville att ungdomarna skulle vara minst 18 år då vi beräknade att det kunde ta alltför mycket tid i anspråk att skaffa föräldrars tillåtelse för att

intervjua minderåriga deltagare. Dessutom sker kontakter med Arbetsförmedlingen eller åtgärder ofta inte förrän ungdomarna är myndiga.

Tidskriteriet sattes utifrån resonemanget att deltagarna skulle ha hunnit få en uppfattning om verksamheten, samt ha haft möjlighet att etablera en kontakt med personalen.

Coacherna valde ut fyra intresserade ungdomar till våra intervjuer, med hänsyn till ålder, varierande bakgrund och erfarenheter samt jämn könsfördelning. Deltagarna var två flickor, 20 och 21 år gamla med svensk bakgrund, och två pojkar 18 och 20 år med utländsk bakgrund. Alla hade varit i kontakt med någon myndighet genom sin arbetslöshet, och två av ungdomarna hade deltagit i kommunala arbetsmarknadsinsatser för unga. Två av ungdomarna uppfyllde tidskriteriet medan de andra två besökt New City under 4-5 månader. På grund av såväl vår egen tidsbrist som coachernas, valde vi ändå att låta samtliga ungdomar delta i vår studie.

Ungdomarna i vår undersökningsgrupp representerar inte några andra än sig själva. Således är vår avsikt inte att generalisera utifrån resultaten, men ge en bild av enskilda ungdomars livserfarenheter och upplevelser av projektet New City.

3.4 Genomförande

3.4.1 Arbetsledarens verksamhetsberättelse

Vi träffade arbetsledaren Lone Lindström på hennes arbetsplats i New Citys lokaler för att ta del av en verksamhetsberättelse, då det inte finns mycket fakta om New City tillgängligt i dokumentform. Mötet tog 60 minuter och berättelsen spelades, med Lones godkännande, in på band. Det inspelade materialet skrevs sedan ner, och har redovisats i avsnitt 2.6.

3.4.2 Intervjun med coachen

Vi intervjuade coachen på hans arbetsplats, i ett avskilt samtalsrum i New Citys lokaler, och samtalet spelades in på band, efter respondentens samtycke.

Med stöd av en intervjuguide med vissa frågeområden och nyckelord (bil.1), använde vi oss av öppna, beskrivande frågor som ger stort svarsutrymme för intervjudeltagarna. Vi valde att delta båda två under intervjun. En hade huvudansvaret för samtalet, och den andra fällde in kompletterande frågor. Att vara två personer närvarande vid intervjuerna skapar *interbedömarreliabilitet*, d.v.s. är ett sätt att försäkra sig om tillförlitligheten i undersökningen och att man uppfattat svaren riktigt.⁷⁴ Intervjun varade 45 minuter. Det inspelade samtalet transkriberades direkt efter intervjun.

3.4.3 Intervjuerna med deltagarna

Dagen för intervjuerna med de fyra ungdomarna träffade vi dem och våra två kontaktpersoner bland coacherna i ett samtalsrum i New Citys lokaler.

Coacherna ville titta igenom våra frågor till ungdomarna innan vi satte igång samtalen.

Vi presenterade oss för ungdomarna, förklarade syftet och nyttan med undersökningen samt var den skulle publiceras och vem som skulle kunna ta del av den. Vidare betonades att respondenterna kunde välja att inte svara på en fråga om de uppfattade den som känslig. Slutligen klargjorde vi för deltagarna att vi ämnade ge dem fiktiva namn i det färdiga arbetet för att garantera deras anonymitet. Det är av vikt att de medverkande får all denna information innan intervjuerna, för att ges möjlighet att avgöra om de vill delta i undersökningen eller ej.⁷⁵

Med samtliga ungdomars godkännande av att vi bandinspelade intervjuerna startade vi de enskilda samtalen som varade 30 minuter vardera. Vi

⁷⁴ Runa Patel och Bo Davidson (2003) s. 101

⁷⁵ Jenny Winter (1973/1992) *Problemformulering, undersökning och rapport*. [Orig.: Undersøgelsemetodik og rapportskrivning]. Malmö: BokTryckeriet. s. 34

deltog båda två under intervjuerna, men inledde och hade huvudansvaret för två samtal var.

I likhet med i samtalet med coachen tog vi hjälp av en intervjuguide med frågeområden och nyckelord (bil. 2). I slutet av intervjuerna frågade vi respondenterna om de själv hade något att tillägga, vilket i ett fall ledde till en längre, känsloladdad berättelse som ej återges på grund av integritetsskäl.

Ett dilemma i undersökningen, som vi ser det, har varit att garantera ungdomarnas anonymitet och integritet samtidigt som vi bevarade sammanhanget i levande berättelser. Vi har dock haft det etiska grundkravet, att inte skada någon med vår undersökning, i tankarna under bearbetningen av vårt material.⁷⁶

Transkriberingen av intervjuerna gjordes direkt efter dessa och ordagrant av en av oss. Sedan utformades presentationen av resultatet från samtliga intervjuer, efter enskilt och gemensamt reflekterande över vad som borde betonas och användas i en senare analys. Den sammanfattande analysen och diskussionskapitlet arbetades fram och skrevs ner gemensamt.

⁷⁶ Göran Wallén (1996) s. 132

4. RESULTAT

I det här kapitlet kommer vi först att presentera våra intervjudeltagare genom deras egna livsberättelser. Detta gör vi för att ungdomarnas tidigare erfarenheter skall ge läsaren en bättre förståelse av deras nuvarande upplevelser av New City. Då vi endast intervjuat en coach, och hans bakgrund är av stor betydelse i hans nuvarande arbete, har vi valt att presentera honom på liknande sätt.

Vi avslutar sedan kapitlet med en tolkning av resultaten.

4.1 Intervjun med coachen

André börjar med att berätta lite om sin yrkesbakgrund och betonar att han alltid har varit en mångsysslare och att intresset för andra människor varit den gemensamma nämnaren i hans yrkesliv. Jobb han tidigare haft inkluderar fritidsledare, fritidspedagog, idrottslärare, säljare, bartender, biträde i sportbutik samt att han fortfarande är kontaktperson till ett par killar som hamnat snett i livet. Detta har han gjort trots avsaknad av någon egentlig eftergymnasial utbildning. Jo, han har läst vid IMER (Internationell Migration och Etniska Relationer) i Malmö men har inte avslutat utbildningen. Han är 28 år gammal.

Kontakt med New City fick han genom sitt senaste jobb som var inom Ungdomsalternativet, UngArt, vilka arbetar med ungdomar som uppvisar ett aggressivt beteendemönster. Då UngArt emellanåt lånar lokaler av New City fick André en dag reda på att de sökte en ny coach. André ingick alltså inte i den grupp av coacher som var med från början. Han kom till New City i mars 2006.

André fick inte den utbildning som de första coacherna fick utan man ansåg att han genom sina tidigare arbetslivserfarenheter var kvalificerad för jobbet. André håller med och säger att han genom alla år han har arbetat med ungdomar redan hade ett bra och fungerande kontaktnät som han tog med sig till New City.

Han berättar att mycket av coachernas arbete består i ”att kolla systemet”. Med det menar han att det är deras uppgift att hitta de ställen i samarbetsstrukturen som inte fungerar eller som skulle kunna fungera bättre, för

att på så vis göra partnerskapet mer effektivt, dels för ungdomarnas skull men också för de inblandade parternas skull. André pratar mycket om hur viktigt det är att effektivisera arbetet på New City. Det är viktigt att det går snabbt mellan idé och resultat för annars riskerar man att tappa ungdomarna på vägen. Ofta slussas ungdomarna vidare till Af eller AUC, och om inte det är en lösning försöker man hitta egna lösningar. André tar som exempel att de ibland följer med en grupp till Danmark för att söka jobb där. Detta stöd är inget som Af eller AUC kan bistå de unga med. Men André poängterar att partnerskapet är ett nätverk, idén är att foga samman olika myndigheter och New City ska fungera som en mellanhand. När vi frågar honom om hur nätverket fungerar i praktiken säger han "Nätverket kan bli mycket bättre tycker jag, mycket, *mycket* bättre, mer effektivt, vi har en del att arbeta med". Det är denna tröghet som är den stora stöttestenen enligt André.

Han berättar vidare:

Vi ska ju sätta ungdomarna i centrum, vi ska lyfta fram deras perspektiv. Ungdomarna är öppna och berättar för oss hur de upplever trögheten. Vi berättar för partnerskapet vad ungdomarna säger. Ett jättebra mål hade varit om alla hade varit under samma tak så skulle man slippa skicka iväg ungdomarna till Af och så. Det skulle ju underlätta för myndigheterna också.

Att samla någon representant från varje partner under samma tak är något som diskuteras men då projektet går ut 2007 vill ingen sia om hur det kan se ut i framtiden.

André berättar vidare om en "typisk" ungdom inom New City. En tjej på 19 år som vill jobba, absolut inte studera. Har gått ut gymnasiet men skulle kanske behöva läsa upp några ämnen. Vet inte vad hon ska göra. Har praktiserat i butik tidigare. Genom partnerskapet hittar man en klädaffär som flickan skulle kunna praktisera i. En coach hjälper henne med ett CV och följer med henne vid hennes första besök hos arbetsgivaren. Flickan gör jobbet och coachen peppar och stöttar.

Vi frågar om det är viktigt att skapa en bra relation till den ungdom man coachar. André säger att relationen mellan en coach och en ungdom är

jätte viktig. Han går vidare med att säga att projektets starkaste argument är att de inte är någon myndighet, att de bemöter ungdomarna på ett horisontellt plan och ser hela individens livssituation snarare än ”bara en siffra i statistiken”: ”Vi tänker inte i siffror, även om vi behöver det för resultaten”, säger han.

Coachernas sätt att arbeta ger ett öppet samtalsklimat, ungdomarna känner att de kan berätta sådant de aldrig skulle säga till en socialsekreterare eller handläggare på Arbetsförmedlingen. Ett sådant klimat har lett till att många ungdomar kommer till New City på drop-in basis. De känner sig trygga där, kommer och slår sig ner i soffan och snackar lite bara. André berättar att det inte är alltid som en ungdom är redo för ett riktigt jobb utan kan behöva mer social träning, kanske arbeta mer på sitt självförtroende och skaffa självinsikt först innan de försöker med arbetsmarknaden. För sådana ungdomar försöker de hitta någon verksamhet inom projektet som ungdomarna kan ta del av.

När vi frågar om det är någon coach som är utbildad vägledare svarar han negativt. Han betonar att samtliga coacher blivit anställda just för den samlade erfarenhet de har av arbete med ungdomar. Apropå samtalen säger han:

Vi har inga särskilda riktlinjer att köra efter utan vi har friheten att utforma våra samtal som det passar oss. Det är viktigt att få ungdomarna att känna att de står bredvid oss, inte under oss. Resultat måste vi visa, men vägen till resultaten, där har vi inga mallar. Vi arbetar på olika sätt allihop. Vi kompletterar varandra.

Vi ber André berätta lite om hur deras uppsökandeverksamhet ser ut. Han berättar att de har inventerat Malmö för att se var de behövs mest. Han nämner stadsdelarna Fosie, Hyllie, Rosengård och Södra Innerstaden. Här har projektet kontaktpersoner, såsom fältvärdar och fältgrupper som också tipsar ungdomarna om New City. De går ut i de naturliga mötesplatserna som finns för ungdomarna, ”går runt och snackar, visar att vi finns”. Första steget är att ungdomarna ska veta att de finns. Nästa steg är att komma och kika på lokalerna, hälsa på coacherna. Steget därefter, att faktiskt komma och be om hjälp, kan komma snabbt, eller dröja upp till flera veckor.

När vi frågar hur ungdomarna reagerar på att de kommer till deras hemmaplan för att prata får vi ett snabbt svar från André:

Bemötandet är skitbra tycker jag! Allt dessa ungdomar vill är att ha något att göra, de yngre vill ha mötesplatser, de äldre vill ha jobb. Vi berättar om vår verksamhet och många blir nyfikna.

André berättar att det bästa sättet att få ut information om New City är genom ”mun-mot-mun-metoden”, låta ungdomarna själva sprida ryktet att verksamheten finns.

Sedan får de också listor från Utbildningsförvaltningen över de ungdomar som inte kommit in på gymnasiet och till dem skickar de informationsbrev men det är enligt André inte alls lika effektivt.

Vår sista fråga lyder: ”Vilken betydelse tror du att New City har för dessa ungdomar?” Och vi får till svar:

Som ett komplement till det som redan finns. Att vi finns där för de som står utanför, att vi är unga som jobbar för och med unga. Vi kan bygga broar som den där bron mellan en kille som har svårt att uttrycka sig till exempel, och en socialsekreterare så hon inte får spel på honom och hela deras relation blir lidande.

4.2 Intervjuerna med deltagarna

4.2.1 Lisa

Lisa är 21 år, född i Sverige och har växt upp i Malmö. Där gick hon i skolan i nio år, trivdes ganska bra men fann skolan stökig det sista året. Därför bestämde hon sig för att söka till en gymnasieskola i Malmö med lite bättre rykte, och blev antagen till samhällsprogrammet där. Skolan visade sig dock bli en besvikelse, och Lisa tyckte varken att lärarna eller eleverna levde upp till sitt goda rykte.

Lärarna betedde sig i hennes mening fördomsfullt, och skolkamraterna gick ”med näsan i vädret”. Saknaden av den gamla skolan och kompisarna där, sammantaget med att Lisas föräldrar skiljdes vid den tidpunkten gjorde att hon upplevde gymnasietiden som väldigt jobbig.

Efter gymnasiet gjorde Lisa ett försök att läsa upp lite ämnen för att höja sin poäng, men orkade inte hela vägen. Hon tyckte det var alldeles för jobbigt, och bestämde sig för att i stället söka någonstans där hon kunde komma in. Det blev lite småkurser istället för att, som Lisa säger ”hitta mig själv och vad jag vill göra, utvecklas”.

Sin arbetslivserfarenhet har Lisa fått genom ströjobb, som gått genom kontakter och omfattat många olika yrkesområden. Hon nämner att hon haft otur med jobbiga chefer som inte följt de bestämmelser som gäller.

Förra sommaren kom Lisa i kontakt med en arbetsmarknadsinsats för första gången, genom att hon var beroende av socialbidrag mellan sina jobb och studier. Då blev hon hänvisad till ett AUC i Malmö, vilket hon upplevde som ”hemskt”, och ordnade snabbt en praktik själv för att slippa tillbringa hela sommaren på AUC. Via praktiken kom Lisa i sin tur i kontakt med New City genom att hon där tipsades om deras seminarium, och projektet räddade henne från att behöva delta i AUC:s aktiviteter ännu en sommar. Lisa betonar dock att hon haft tur med enskilda socialsekreterare som har stöttat henne då de sett att hon verkligen velat ha jobb, och inte trivts med att gå på socialbidrag.

Idag deltar Lisa i ett utbildningsprojekt genom Ams (Arbetsmarknadsstyrelsen), som New City hjälpt henne med genom att, som hon uttrycker det: ”lägga in ett gott ord” för henne och peppat henne att lämna sitt CV. Hon har besökt New City sedan maj i år och fortsätter att komma hit ungefär en gång i veckan, trots att hon för närvarande är i sysselsättning, eftersom hon trivs så bra här. Det finns t.ex. massor av fritidsaktiviteter här, som film- och danskurser Lisa skulle vilja delta i, men som hon inte hinner med för tillfället.

Lisa menar att man blir sedd och respekterad på New City. Hit kan man välja att komma för att bara prata och umgås eller, som hon säger ”ta tag i saker”. Coacherna har förmågan att få henne att känna sig speciell, och motiverar, muntrar upp och ger råd när det behövs. Lisa berättar t.ex. att hon har fått mycket stöd när hon haft problem med socialtjänsten och hyresvärden. Hon besvarar en fråga om vikten av samtalen med coacherna genom att göra en jämförelse med Arbetsförmedlingen:

Och att de frågar, liksom. Inte bara hur det går med jobb, utan ens liv överhuvudtaget. Det blir väldigt så här personligt, och det tror jag är jätte viktigt. Alltså, det känner man för man går lite parallellt med Arbetsförmedlingen, så man märker verkligen skillnaden när man kommer dit.

Lisa säger att hon inte är säker på om det finns någon inom New Citys verksamhet som är utbildad studie- och yrkesvägledare, men menar att samtalen med coacherna blir som en sorts vägledning. Fördelen med dessa samtal är att coacherna har möjlighet att lära känna en under en längre tid och se vad man är lämpad för. Tiden man har med syon eller vägledaren är ju ofta bara en timme.

Den erfarenhet Lisa har av kontakten med en vägledare är att denna försökt pressa henne att söka till en journalistutbildning hon inte varit intresserad av. Hon menar att det tillvägagångssättet kränker en som person, om man inte ens själv kommit med förslaget.

När vi frågar Lisa hur hon ser på framtiden och vilken roll New City spelat i hennes liv, säger hon att hon mått bättre sedan hon började komma hit. Det beror på att hon blivit alltmer klar över vad hon vill syssla med, d.v.s. arbeta med liknande projekt för ungdomar. Hon säger:

I och med att jag själv vill jobba med sånt här så känner jag att jag liksom har hittat rätt. Alltså, att jag känner ju mer och mer att det är såna här saker jag vill göra. Och det får ju en att må bättre, för då är det ju inte sån press liksom.

Det närmsta året kommer Lisa att delta i utbildningsprojektet genom Ams – sedan har hon massor av drömmar i ett längre framtidsperspektiv. Att få ett stabilt jobb eller börja studera till socionom, och att samtidigt kunna utvecklas inom musiken, är bara några av dem.

4.2.2 Fahim

Fahim är 20 år, kom från ett utomeuropeiskt land till Sverige år 2002, och bor idag i Malmö tillsammans med föräldrar, syskon och ett par andra släktingar. Han har inte gått i skolan i sitt hemland utan arbetat som bilmekaniker, byggare och ”gjort allt möjligt” där.

Sedan Fahim kom till Sverige har han först läst svenska som andra språk på IVIK, som är en ettårig introduktionskurs för nyanlända ungdomar med invandrarbakgrund. Sedan började han på ett IV-program med ambitionen att så småningom fullfölja en gymnasieutbildning. Så blev dock inte fallet – han skolkade mycket p.g.a. ”kärleksproblem”, som han säger, skötte inte sina studier och hoppade till slut av IV-programmet. I stället började Fahim läsa Sfi (Svenska för invandrare) på Kom-Vux, med drivkraften att detta var något han behövde klara av för att kunna söka jobb i Sverige.

Egentligen tycker han inte om skolan, men berättar att han klarade Sfi-provet på bara två timmar, trots att han sällan deltog på lektionerna. Han trivdes inte där, då han var den enda i gruppen i sin ålder, och de andra deltagarna knappast alls kunde prata svenska. Kursinnehållet låg på en kunskapsmässigt för låg nivå för Fahim, som redan hade läst liknande när han först kom till Sverige.

Fahim har ingen arbetslivserfarenhet från sin tid i Sverige, undantaget från två månaders praktik, som han fick under tiden han gick IV. Själv säger han: ”Jag har inte jobbat. Jag har mest varit ute och sånt när jag var 16-17”.

Han har varit på Arbetsförmedlingen, men anser inte att de har varit till någon hjälp i hans jobbsökande då de bara visat honom hemsidor på datorn som han redan känt till. Fahim menar att tiden går på Af utan att det händer något.

Samma dag som vi intervjuar Fahim har han gjort ett nytt försök med Arbetsförmedlingen, men han säger att Af-kontoren är indelade utifrån olika branscher och yrken, och han vet ännu inte vilken förmedling han skall tillhöra.

Han vet att han *vill* jobba med bilar, men menar att han kan arbeta med vad som helst – det spelar ingen roll. De jobb han själv sökt, bl.a. i en restaurang och butik, har han inte fått svar på alls, vilket gjort att han misströstar lite. Han säger:

Alltså, okej, det kanske krävs en utbildning här i Sverige. Det är så med regler. Men jag själv, jag är säker på att jag klarar vilket jobb som helst. För jag har jobbat sen jag var 10 år.

Fahim betonar också att han kommit till Sverige för att göra något, inte ”sitta och softa”, samt att både han och hans familj kämpar för att bli något. Inställningen att ”ingenting kommer utan att man kämpar” är för övrigt något som han kopplar samman med det nya landet och svenskarna.

Fahim kämpar för att få ett jobb, kunna flytta hemifrån och stå på egna ben. Han har varit i kontakt med socialtjänsten tidigare för att få hjälp, men säger att de inte kan göra något för honom. Fahim tycker att de kräver mycket och att de regler som gäller är komplicerade. Han säger att socialtjänsten betonat att han måste gå i skolan för att klara svenskan, vilket han nu gjort – sedan att han måste ha inkomst och söka jobb. ”Och jag *söker* jobb”, betonar han.

Sedan snart ett år tillbaka besöker Fahim New City, som han fick information om genom ett studieförbund. När försöksverksamheten med New City startade upp höll de till i en lokal i den stadsdel Fahim bor, så han gick dit och pratade med dem. Nu säger han att han alltid känner sig trygg när han kommer hit, och glömmer bort tråkiga saker som hänt innan när han är här. Han berättar att coacherna både ger emotionellt stöd och rent praktiskt sådant när man behöver det i sitt jobbsökande. De kan t.ex. hjälpa till med att skriva en ansökan eller ringa upp en arbetsgivare. Fahim ger uttryck för stödet han får så här:

Dom frågar alltså. Dom ställer frågor vad jag vill göra, och vill alltid den rätta vägen för mig. Dom hjälper till så att jag inte ska va ledsen och sånt. Dom hjälper till och med till när jag skall söka jobb. Dom ringer upp till mig.

Fahim träffar särskilt en coach, som gett honom mycket stöd. Han själv försöker i sin tur hjälpa andra ungdomar genom att tipsa dem om att besöka New City, och de flesta av hans kompisar kommer numera hit. Men Fahim säger att vissa ungdomar som har problem och skulle behöva hjälp inte lyssnar, utan tror att allting ordnar sig utan ansträngningar.

New City har ett gott inflytande på ungdomar, menar han, och de som kommer hit börjar söka jobb, får jobb eller skaffar sig körkort. Körkort är för övrigt något Fahim själv skaffat sig, och nu går mycket av hans tid till intresset att fixa bilar vilket gör att han inte hinner besöka New City lika ofta som förut. Men en till två gånger i veckan blir det ändå.

Fahim kommer i vår intervju ofta tillbaka till att han vill flytta hemifrån. Där är trångbott, och han tycker dessutom att det är ”skämmigt” att vara arbetslös och fortfarande bo hemma när man är 20 år. Det är tråkigt och jobbigt att inte ha en egen försörjning. Men han säger:

Alltså, jag har ingen som kan hjälpa till med det, så jag kan inte ta mig själv nånstans. Man måste alltid få hjälp av någon, eller man måste ha kontakter för att komma nånstans. Jag har kontakter. Jag känner folk i Malmö, men det är svårt.

Fahim har dock bestämt sig för att prata med socialtjänsten igen. Han menar att det är en skyldighet för honom mot hans familj att flytta. Men så länge han bor hemma vill han dock hjälpa sina föräldrar så mycket han kan, för han vet att de har gjort mycket för honom. Han säger t.ex. att om han inte lyssnat på sin familj hade han varit ute på dumheter nu. Fahim berättar att han har kompisar som begått brott, men att han själv aldrig gjort något sådant.

När det gäller Fahims framtida yrkeskarriär tror han att han kommer att få ett bra jobb, även om det kan ta tid. Hans önskedröm är att få jobba med bilar eller hjälpa ungdomar som är ute på gatan och gör dumheter. Han har till viss del blivit inspirerad till det sistnämnda genom New City, även om det är något han reflekterat över tidigare också.

Något Fahim vet bestämt är att han kommer att vara gift nästa år. Fram till dess skall han söka arbete och skaffa lägenhet. Han skall flytta från Malmö också, till en lugnare och tryggare stad.

4.2.3 Maria

Maria är 20 år, född och uppvuxen i en annan del av Sverige men bosatt i Malmö sedan ett år tillbaka. Hon flyttade till Malmö några månader efter det att hon tagit studenten från mediaprogrammet på gymnasiet.

En av anledningarna till att hon gav sig iväg var problem i en relation, vilket gjorde att hon ville, som hon säger: ”börja om på nytt och få lite distans till en del saker som varit innan”.

Maria trivdes bra med själva gymnasieutbildningen, som var utvecklande och lärde henne att jobba och tänka självständigt. Samtidigt, menar hon, gjorde sättet att arbeta i grupp och med praktiska projekt henne ”lite lat” och omotiverad att läsa inför prov. Hon medger att hon kanske kunnat prestera bättre, men är ändå nöjd med sina betyg med de förutsättningar hon hade under gymnasietiden i och med svårigheterna i en relation.

Första tiden Maria bodde i Malmö hade hon ett mycket stressigt jobb, där hon utsatte sig för saker hon inte skulle ha gjort idag. Att arbeta med sin värdighet och lära sig sätta gränser är något hon gjort mycket det senaste året.

I somras fick Maria höra talas om New City då de skickade ut ett informationsbrev till henne. Hon tror att det var för att hon var arbetslös och gick på AUC. Anledningen till att intresse väcktes var att hon inte tyckte att AUC gav någonting, och att hon inte gillar myndigheter. Maria kallar AUC för ”vuxendagis”, och menar att trots att insatsen skall innehålla jobbsökaraktiviteter sitter de flesta deltagarna bara och dricker kaffe eller surfar på nätet. Det finns inte datorer nog till alla och personalen, ”som kallar sig coacher”, är inte till något stöd. Maria säger: ” Jag upplever AUC som en katastrof. Dom pengarna som samhället betalar för AUC är helt bortkastade”.

Hon upprörs över att man ser människor som objekt i stället för individer. Istället för att stötta personer lägger man extra börda på axlarna på folk som redan har det svårt. Hon menar att de flesta människor inte vill leva på socialbidrag, även om det sägs att folk utnyttjar systemet. Sina tankar och känslor uttrycker hon bl.a. så här:

Folk sitter bara där och blir ännu mer självmordsbenägna och deprimerade. Man sitter där i två timmar, man får ingen hjälp, man blir bara klassad som att man liksom är sämst i världen. Jag tål inte att vara där. Jag vill inte se folk som har suttit där i två år.

Maria anser också att myndigheter är väldigt byråkratiska med sina lagar och regler, vilket försvårar för en när man kommer med egna initiativ till att lösa sin situation. Hon säger att hon tagit lån till en kurs, vilket enligt socialtjänstens norm inte är en utgift. Men om hon får *in* pengar, genom att låna av sina föräldrar för att kunna betala utbildningslånet, klassas detta som en inkomst. Hon tycker att systemet är ”helt absurt”.

När vi pratar med Maria har hon haft problem med socialen och a-kassan den senaste tiden, och har inte haft någon inkomst på två månader. Om en släkting inte lånat henne pengar till hyran hade hon blivit vräkt. Men nu tror hon att det är på väg att lösa sig, för New City skulle hjälpa henne med myndighetskontakterna. Maria förklarar:

Eftersom de har kontakt med Malmö Stad, det känns som att man har vänner som har kontakt med myndigheter. Oftast är de med i spelet. Man är ju i underläge. Dom är ju inte i underläge på samma sätt som jag är, utan dom är ju deras arbetspartners.

Maria nämner att en av coacherna hjälpt henne med en kontakt för ett jobb inom området hon gick en kurs i. Även om hon inte deltagit i New Citys verksamhet så länge, så tycker hon det verkar som att coacherna kan en del och vidgar ens perspektiv också när det gäller jobsökandet. Hon tycker det är skönt att de inte ställer några krav på henne och att hon känner att hon står på samma nivå som coacherna. Att de inte bestämmer vilka jobb ungdomarna skall söka ser hon som positivt, och gör en jämförelse med AUC där man skall redovisa vilka jobb man sökt till sin socialsekreterare.

Maria berättar att det kändes väldigt bra när hon kom till New City första gången. Det var bara att komma in och prata med någon utan att ha behövt boka upp en tid, vilket hon säger är fallet annars inom alla myndigheter, sjukvård o.s.v. Dessutom kände hon, i motsats till vid besöken på AUC, att den fysiska

miljön var mer välkomnande här. Hon menar vidare att det är skönt att New City finns som stöd och hjälp att få upp hoppet, och säger:

Man känner som att om det händer nånting så känns det som att dom finns. Det är liksom såhär, familj. Jag kan ju ringa dom om det skulle va nånting. Med myndigheter måste man alltid tänka att - kan jag säga det här?

I dag besöker Maria New City en gång i veckan ungefär, då hon är engagerad i en konstutställning inom projektet.

För övrigt har hon beslutat sig för att börja läsa på högskolan, två kurser på distans i ett år, och påbörjar dessutom, samma dag som vi intervjuar henne, en kurs i Malmö.

Hennes planer för framtiden efter studierna är vidare studier i konst och design i Lund, samt att fortsätta att utvecklas som människa, vilket hon anser är ”ett mål i sig”.

4.2.4 Ibrahim

Ibrahim är 18 år, född i Sverige men har haft en stor del av sin uppväxt i ett annat land, då föräldrarna bestämde sig för att familjen skulle flytta tillbaka dit när han var liten. Han berättar dock att turen, efter det att de hade bott där, gick tillbaka till Sverige igen, sedan till det andra landet igen efter några år för att så småningom sluta i Sverige igen för ett år sedan.

Ibrahim gick i svensk skola från årskurs 4 till 9, och åkte därefter år 2003 med familjen till det andra landet. Hans uppfattning om grundskolan i Sverige är att den fungerade ganska bra men att det var lite stökigt ibland med alla snackiga elever. Ett problem har dock varit att flyttandet mellan Sverige och det andra landet gjort att Ibrahim emellanåt glömt bort sina kunskaper i svenska, och fått lära in dem på nytt.

En del av tiden i det andra landet efter grundskolan ägnade Ibrahim åt att jobba, men fann arbetet för tungt då han fick jobba mycket extra. Han berättar att det ofta inte finns några åldersgränser för att arbeta där, bara man klarar av

arbetet så kan man jobba. Det finns 12-13-åriga ungdomar som arbetar efter skolan, t.ex. med bilar, och blir experter på bilmotorer trots sin ringa ålder.

Ibrahim säger att ungdomarna måste anstränga sig hela tiden då det inte finns några socialbidrag i det forna hemlandet. Han menar att det visst finns arbeten för ungdomar i Sverige om man kämpar, men att det är de unga själva som inte vill arbeta. Ibrahim uttrycker det så här:

Men det är ungdomarna som till exempel går till skolan bara för att inte jobba. Det finns vuxna som går till skolan bara för att slippa jobba, och sånt. Annars finns det jobb, om man kämpar.

Själv tog Ibrahim kontakt med Arbetsförmedlingen förra året för att få ett jobb fram till dess han kunde börja skolan. Men han tyckte inte att de verkade bry sig. När han själv lyckades hitta en praktik accepterade Af inte denna, för de menade att den garanterat måste leda till jobb inom en viss tid. Andra möjliga praktikplatser som Ibrahim föreslog ratades då Arbetsförmedlingen ansåg att arbetsgivarna utnyttjar ungdomar.

Kontakten med New City gick för Ibrahim del till så att han fick vetskap om projektet genom en man, som han tror arbetade inom socialtjänsten. Då hade Ibrahim ingen sysselsättning alls, varken arbete eller skola, och hade ”tappat bort sina betyg”. Mannen rådde honom att gå till New City för att få hjälp, vilket Ibrahim gjorde. När han berättat om sina problem för New City hjälpte de honom att ordna ett sommarjobb, och med hans vidare skolgång. Genom projektet fick Ibrahim nämligen kontakt med dem som arbetar med IV-programmet, vilka ordnade såväl sommarpraktiken som en plats i gymnasiet åt honom. Ibrahim har aldrig upplevt att det funnits något coacherna på New City inte kunnat hjälpa honom med. Han säger:

Bara man berättar sina problem så försöker dom göra det bästa dom kan och dom hjälper dig hela tiden. När jag behövde hjälp så hjälpte dom mig verkligen jättemycket varje dag. Dom ringde hela tiden telefonsamtal och sånt, så jag har aldrig sett dom säga - nej, det kommer vi inte att göra.

Ibrahim mår mycket bättre idag, efter kontakten med New City, och säger att han är glad och tacksam att han fick sommarjobb, lön och gavs möjlighet att gå i skolan. Innan New City trodde han att han ”hade förlorat allting”, berättar han.

Nu går han på ett IV-program på gymnasiet, och försöker läsa upp sina poäng för att kunna gå vidare till ett nationellt program. Bernadottegymnasiet, för ett framtida uniformsyрке, är det som lockar mest. Han skall prova ett år att förbättra sina poäng, men om det inte fungerar tar han någon kortare utbildning, t.ex. truckkort, som kan leda till arbete.

Ibrahim kan tänka sig att stanna i Malmö om han får ett bra jobb eller utbildning, men flyttar om han får bättre jobb någon annanstans i Sverige. Han avslutar med: ”Så har jag tänkt mig, men jag kan inte veta vad som kommer att hända i framtiden”...

4.3 Tolkning av resultaten

4.3.1 Vilka arbetssätt och kompetenser utnyttjas på New City?

Enligt Lone skall New Citys anställda spegla den mångfald som råder bland ungdomar i Malmö. Både hon och André betonar att varje coach har sin unika kompetens genom sin utbildning eller arbetslivserfarenhet. André berättar att han bidrar som resurs i verksamheten genom sin tidigare erfarenhet av arbeten med ungdomar, t.ex. som fritidsledare och kontaktperson samt med sitt stora kontaktnät. Coacherna arbetar med uppsökandeverksamhet av ungdomar, och som förmedlare av deras åsikter om strukturella brister hos myndigheterna och organisationerna i partnerskapet. I arbetet med de unga, väl i projektet, menar Lone att coacherna har ett stort värde i att vara motivationshöjande och få deltagare att känna sig både sedda och bekräftade. André styrker detta i sin beskrivning av hur samtalen fungerar inom projektet.

I bilden av New Citys verksamhet framträder coachernas kompetenser, drivkraft och engagemang som själva grunden och förutsättningen för att arbetet med de unga skall nå framgång. Coacherna besitter också förmågan att nå fram

med budskap i vitt skilda miljöer – både på de ungas mötesplatser ute på gatan och i sammanträdesrummet. För att kommunikationen med den unge på dennes hemmaplan skall lyckas är det viktigt att det sker en identifikationsprocess i mötet med coachen. Väl inom projektet upprätthålls en förtrolig relation mellan coacherna och de unga genom återkommande, öppna samtal.

4.3.2 Hur skiljer sig arbetssätten från de kommunala insatsernas?

Då projektet inte är förpliktigt att följa arbetslinjen, individuella handlingsplaner eller andra speciella riktlinjer kan coacherna mer fritt utforma sina arbetsmetoder. Detta tydliggörs i deras förhållande till samtalet. André betonar att man tillämpar en helhetssyn på de ungas livssituation och antar en horisontell relation till ungdomarna. Lisa bekräftar det holistiska synsättet i sin berättelse, och menar att samtalen med coacherna fungerar väl som vägledning.

I sina parallella besök av New City och Arbetsförmedlingen konstaterar Lisa att Af inte har samma möjlighet att lära känna individen under den korta tid de har till förfogande i mötet. Marias upplevelser ger stöd åt det André säger om att coach och ungdom möts på samma nivå.

Maria liksom Lisa har negativa erfarenheter av AUC. För Marias del har de grund både i upplevelser av aktiviteterna och känslan av en nedvärderande och misstänksam inställning bland personalen gentemot de arbetslösa och bidragsberoende. Lisa låter oss ana samma upplevelser av de anställdas synsätt genom att berätta att enskilda socialsekreterare på AUC har stöttat henne ”när de märkt att hon verkligen velat ha jobb”. Maria betonar det positiva med att man på New City kan söka arbeten fritt och inte, som på AUC, behöver redovisa sökta jobb till socialsekreteraren. New Citys coacher utgör även hennes referensram av hur en stöttande coach skall vara, i vilken AUC:s anställda inte passar in.

Ibrahim och Fahim har inte tagit del av kommunala arbetsmarknadsinsatser som kan jämföras med New Citys verksamhet.

För Maria och Lisa representerar New City allt det de anser AUC inte är. Allt negativt med AUC har en positiv motsvarighet inom projektet. I detta

hänseende kan en verksamhet som New City anses behövas som ett komplement till ordinarie arbetsmarknadsinsatser. Det faktum att New City inte är någon myndighet möjliggör ett helt annat, mer flexibelt sätt att arbeta med de unga än vad kommunala insatser, som lyder under Arbetsförmedlingens regelverk, kan erbjuda.

4.3.3 Hur kan coacherna tillgodose olika behov?

Man tillmötesgår ungdomarna genom att vara en stöttande verksamhet. Som exempel nämns söka-jobb-dagar i Danmark då coacher följer med en grupp intresserade ungdomar som kanske inte skulle ha gjort resan på egen hand.

André berättar också att coacherna alltid ställer upp om ungdomarna behöver stöd i mötena med myndighetspersoner och arbetsgivare, och om de unga önskar får de hjälp med att skriva ansökningar och CV. Tanken är att deltagarna så småningom skall slussas vidare till sysselsättning utanför projektet, och vägen dit kan t.ex. gå via Af eller AUC. André ser i detta sammanhang en begränsning i att inte alla i partnerskapet är lokaliserade på samma plats. Inte alla ungdomar dock är mogna för ovan nämnda åtgärder, eller den reguljära arbetsmarknadens eller utbildningsväsendets krav. För dessa erbjuds kurser inom verksamheten där tillfälle ges att bygga upp självförtroende och utveckla sin självinsikt.

Intervjudeltagarna uppskattar att de ges möjlighet att besöka New City närhelst de har behov av att få prata, utan att för den skull ha ett inbokat möte. Med coacherna känner de också att de kan ventilera tankar och problem som de inte vill ta upp direkt med berörda parter.

Lisa, Maria och Fahim har ett mer känslomässigt förhållningssätt gentemot projektet, och betonar samtalets roll. Ibrahim ser på det samma ur ett mer praktiskt perspektiv utifrån de konkreta problemlösningar coacherna kan åstadkomma.

Av våra intervjudeltagares berättelser att döma, tycks coacherna lyckas med att tillmötesgå deras olika önsknings, och strävar efter att tillgodose många skilda behov.

4.3.4 Vad betyder de individanpassade lösningarna?

För Lisa har det varit viktigt att ”hitta sig själv” och utvecklas – att finna den rätta sysselsättningen. Hon betonar att samtalen med coacherna fungerar vägledande. Hon har under tiden hon varit i kontakt med New City kommit till insikt om att hon vill arbeta med liknande projekt själv och därigenom hjälpa ungdomar. New City och coacherna framstår därmed som inspirationskälla för hennes val av yrkesområde.

För Fahim är trygghetskänslan New City skapar viktig. Hans negativa funderingar rörande jobb och egen bostad stannar av när han vistas här. På New City får han också utlopp för sitt behov att hjälpa ungdomar som driver runt ute på gatorna. Det ligger honom varmt om hjärtat då han själv vet hur lätt det är att hamna i ”dumheter”. New City står även för ett praktiskt stöd då han behöver viss hjälp med arbetsgivarkontakter.

Verksamheten och dess coacher spelar i Marias fall en stor roll som en länk mellan henne själv och myndigheterna. Detta är särskilt betydelsefullt för henne då hon har många negativa upplevelser av deras bemötanden som bland annat lett till ekonomiska bekymmer. Maria får också möjlighet att utveckla sitt konstnärliga intresse genom aktiviteter som anordnas inom projektet.

Ibrahim lyckades, med New Citys hjälp, få lösningar på flera av sina individuella problem ganska snart efter sin första kontakt med verksamheten. Hans *skräddarsydda* lösningar innebar att han fick sommarjobb, hans betyg återfanns och han gavs möjlighet att återuppta studierna. Han är tacksam för coachernas ansträngningar för att hjälpa honom, och de speglar för övrigt Ibrahims egen inställning till chanserna att få arbete – bara man kämpar så når man framgång.

Samtliga intervjuade ungdomar är positiva till New Citys insatser för dem, och har svårt att peka på några begränsande faktorer inom verksamheten. De uppger alla fyra att de mår mycket bättre sedan de kom i kontakt med projektet.

5. DISKUSSION

Vi inleder detta kapitel med en metoddiskussion . På denna följer en diskussion där vi knyter an våra resultat till kunskapsbakgrunden. Kapitlet avslutas med uppslag till fortsatt forskning.

5.1 Metoddiskussion

Vi valde en kvalitativ undersökningsmetod, då vi ansåg att denna skulle ge en mer nyanserad bild av ungdomarnas upplevelser av verksamheten än vad en enkätundersökning skulle kunna bidra med. En enkätundersökning hade förvisso kunnat nå ett större antal ungdomar, och ge en större spridning av svaren.

Samtidigt hade den blivit svår att genomföra då New Citys deltagare inte besöker verksamheten dagligen, eller med någon given regelbundenhet. Med intervjuerna hade vi dessutom möjlighet att följa upp med frågor som riktades direkt till den enskilde individen.

Följaktligen gav berättelserna oss en god uppfattning av hur projektet på varierande sätt haft betydelse i våra undersökningsdeltagares liv och för deras välmående. Vi fann det dock slående att ingen av ungdomarna kunde peka på begränsande faktorer, eller något som fungerat mindre tillfredsställande inom verksamheten. Detta resultat fick oss att reflektera över om valet av undersökningsgrupp haft betydelse för utfallet. Vi tog i beaktande att det faktum att coacherna gjorde urvalet av deltagare till intervjuerna kunde ha betydelse för de svar vi fick angående uppfattningar om verksamheten. Det kan t.ex. ha skett ett urval av de ungdomar som är mest positivt inställda till projektet, och/eller de mest vältaliga. Kanske vi hade fått utförligare svar angående verksamhetens begränsningar om vårt tidskriterium uppfyllts, eller om våra intervjudeltagare besökt New City mer frekvent. Svaren kunde också ha sett annorlunda ut om samtliga intervjuade ungdomar tidigare deltagit i kommunala arbetsmarknadsåtgärder, och speciellt KUP eller UG. Dessa ungdomsinsatser bygger nämligen på praktik, och hade givit andra erfarenheter för ungdomarna att jämföra New City med. I vidare reflektion över denna eventuella problematik

resonerade vi dock som så att då New Citys verksamhet bygger på frivillighet hos deltagarna – kanske de som befinner sig i projektet inte torde ha så många negativa synpunkter på insatserna.

5.2 Diskussion av bakgrund och resultat

I vårt arbete har vi undersökt vilka arbetssätt och kompetenser som används inom New City för att öka ungdomarnas chanser till sysselsättning, samt hur verksamhetens arbetssätt skiljer sig från kommunala arbetsmarknadsinsatser för unga. Vi har även fått en bild av coachernas möjligheter att tillgodose olika behov samt tagit del av de inblandades upplevelser av projektet, och menar således att vi uppnått syftet med vår undersökning. Då en del av undersökningen, som tidigare nämnts, bygger på enskilda ungdomars upplevelser är dessa resultat inte att betraktas som allmängiltiga. Dock har vi skönjt vissa mönster i våra respondenters berättelser som kan kopplas till vårt bakgrundskapitel.

Vår uppfattning är att det finns lika många sätt att arbeta på inom New City som det finns coacher där. En gemensam arbetsmetod är dock att använda sig av en uppsökandeverksamhet i kontakten med ungdomarna. Det är tänkt att coacherna skall spegla den mångfald som kännetecknar de unga i Malmö, för att en identifikation mellan coach och ungdom skall kunna uppstå i mötet. Vikten av att deltagarna i ett ungdomsprojekt kan identifiera sig med sina ledare och vice versa framgår också i utvärderingen av *Xpan-Ung*, ett projekt liknande New City. Vi anser att den uppsökandemetod coacherna tillämpar är mycket värdefull när det gäller att knyta nya ungdomar till sig. Den visar på tillgänglighet och genuint intresse av att förbättra de ungas situation. Av Andrés berättelse att döma uppskattas också detta sätt att mötas både av ungdomar och coacher.

Inom projektet arbetar man utifrån grundsynen att ungdomar är en resurs. Deras åsikter angående brister i struktur och bemötande inom myndigheter förmedlas till partnerskapet genom coacherna. Tack vare de återkommande partnerskapsmötena kan en gemensam värdegrund skapas inom projektet, med vilken man hoppas kunna förbättra ett framtida bemötande av de unga. Att

coacherna kan fungera som en länk mellan de unga och myndigheterna innebär en lättnad för ungdomarna, då de ofta har negativa erfarenheter av kontakter med myndighetsanställda. Maria ger uttryck för denna känsla i sitt sätt att beskriva coacherna som ”vänner som har kontakt med myndigheter”, och som inte befinner sig i ”underläge” som hon anser att hon själv gör.

Själva tillblivelsen av New City har sin grund i ovan nämnda strukturella brister, vilka också framkommer i utredningen *Unga utanför*. De har resulterat i att de ungas behov inte tillgodosätts i kontakten med myndigheter och arbetsmarknadsinstanser.

I vårt bakgrundskapitel ges exempel på att samtal med myndighetspersoner, och även professionella vägledare, inte sällan upplevs som något negativt av ungdomar. Lisas erfarenheter av Arbetsförmedlingens bristande helhetssyn på individen, och vägledarens påtrugande av sina egna färdiga lösningar kan kopplas till det Persson Thunqvist kommit fram till i sin avhandling. Han menar att den arbetssökande individens önskemål och behov sätts på undantag i myndighetsanställdas strävan efter snabba och synliga resultat. De individuella handlingsplaner, som också används inom kommunala arbetsmarknadsinsatser för ungdomar, kommer framförallt att fungera som hjälpmedel för att driva processen fram mot verksamhetens mål utifrån arbetslinjen.

Inom projektet New City använder sig coacherna inte av individuella handlingsplaner och, som André säger ”tänker inte i siffror”. Vi tror att det faktum att New Citys verksamhet inte styrs av begränsande regelverk och kvantitativt satta mål, genererar ett mer avslappnat och humant bemötande av individen.

Lisas och Marias starka upplevelser av deltagandet i AUC:s kommunala aktiveringsprogram skulle kunna tyda på att det mänskliga hänsynstagandet hamnar i skymundan i denna kommunens strävan att minska bidragsberoendet. Deras negativa erfarenheter av insatsen överensstämmer även med vad många av AUC:s arbetssökande tidigare uttryckt, och vilket framgår i utvärderingen *Variationer på framtidsmelodi*. De sammantagna upplevelserna ger stöd för den

kritik Salonen och Ulmestig riktar mot denna typ av aktiveringsprogram i sin studie. Kritiken berör såväl programinnehållets relevans för en etablering på arbetsmarknaden, som själva bemötandet av de sökande. Ett vanligt synsätt på de bidragsberoende bland socialtjänstens representanter är nämligen enligt författarna att dessa är allena ansvariga för sin situation.

Det är just avsaknaden av en myndighetskultur som är New Citys styrka, och som möjliggör för coachen att stå bredvid, och inte över, sin samtalspartner. Den förtroliga relation som uppstår dem emellan gör det lättare för ungdomen att knyta an till en coach än till t.ex. en handläggare inom AUC. Maria benämner också coacherna som ”vänner” och verksamheten som ”familj” – något hon knappast skulle kalla sina kontakter inom AUC för. Hon, tillsammans med våra övriga intervjuade ungdomar sätter stort värde på att kunna besöka New City närhelst de känner ett behov av att prata.

Vi gick in i vårt arbete med en spekulering om att verksamheten möjligtvis enbart fungerade som en allmän mötesplats för unga. Som vi ser det, efter att ha genomfört vår undersökning, tycks dock coachernas ambition att finnas till hands för ungdomarna inte missbrukas, så att projektet får funktionen av en fritidsgård. Även om ungdomarna har möjlighet att komma till New City på drop-in-basis, verkar de införstådda med verksamhetens syfte som arbetsmarknadsåtgärd, och har ett egenintresse i att projektet ger något de har nytta av i en framtida etablering. Samtalen inom projektet har också en välgörande inverkan på deltagarna. Genomgående i ungdomarnas berättelser tydliggörs att coacherna fått dem att känna sig sedda, uppmärksammade och bekräftade. Detta överensstämmer med det Walther nämner om att ”mjuka” arbetsmarknadsåtgärder, inom ideella projekt, ofta har inriktning mot att fungera motivationshöjande och stärka ungdomarnas självförtroende. Vi anser att det ligger ett stort värde i ledarnas förmåga att uppmuntra projektdeltagarna. Det är sannolikt att även individens chanser till en etablering på arbetsmarknaden ökar när dennes självkänsla gör så. Lisa och Maria har dessutom framhållit i intervjuerna att samtalen med coacherna, genom att tillräckligt med tid avsättes för dessa, har en vägledande funktion och vidgar perspektiv gällande

jobsökandet. Därmed har de tveksamheter som vi, blivande studie- och yrkesvägledare, först känt angående verksamhetens avsaknad av utbildade vägledare försvunnit. Tvärtom ter sig coachernas arbetssätt som något som varje utbildad studie- och yrkesvägledare bör ges en rimlig potentialitet att tillämpa.

Vi kan inte instämma i Öhlunds åsikt om att en normaliserande avsikt skulle ligga bakom verksamheten inom ungdomsprojekten. I alla fall inte med hänsyn till den kunskap vi fått om projektet New City från deltagare och ledare. Här värdesätts i stället de ungas egna, personliga uppfattningar och ståndpunkter och lyfts fram i partnerskapet. Däremot har vi förstått att coacherna har möjlighet att anpassa sitt arbetssätt efter varje enskild individ genom en tillåtande struktur och arbetsmiljö.

Alla fyra intervjuade ungdomar har behov som beror på olika faktorer. Som det framstår för oss lyckas New City och dess coacher mycket väl med att skapa individanpassade lösningar utifrån ungdomarnas behov, önskemål, förmågor och tidigare erfarenheter. Förutom de uppmuntrande och stödjande samtalen i en välkomnande miljö, erbjuds inom projektet kurser och rent praktisk hjälp som kan leda närmre en sysselsättning ute i samhället.

Då projektet bygger på frivillighet väljer de unga själva också att delta och ta åt sig av intryck. De kan, till skillnad från inom de kommunala åtgärderna, utnyttja de insatser och aktiviteter i projektet som tjänar just deras syften och intressen. Genom projektet har Lisa t.ex. blivit inspirerad till att arbeta med liknande åtgärder för utsatta ungdomar, och har nu planer på att utbilda sig till socionom. Att inte veta vad hon ville syssla med utgjorde tidigare en stressfaktor i hennes tillvaro. För Fahim har det varit användbart att coacherna på New City har en stödfunktion vid arbetsgivarkontakter och i arbetet med att skriva jobbansökningar. Hans ambition är nämligen att i första hand få ett jobb och kunna flytta hemifrån. Maria är den av ungdomarna som dragit nytta av aktiviteter som anordnats inom projektet för ett vidareutvecklande av sina konstnärliga talanger. Ibrahim har, genom coachernas kontakter med Utbildningsförvaltningens resursenhet, kunnat fortsätta sin skolgång, efter avbrottet under vistelsen i det andra landet. Efter att först ha kämpat med att få

arbete med hjälp av Arbetsförmedlingen, befinner han sig nu inom gymnasieskolans IV-program.

Våra intervjuer med deltagarna visar att samtliga är nöjda med New Citys insatser för dem. För Fahims del har de dock, trots att han befunnit sig i verksamheten längst tid av ungdomarna, inte lett till någon form av sysselsättning utanför projektet. En förklaring kan vara att han tillhör den kategori ungdomar, beskrivna i *Unga utanför*, som har svårast att etablera sig i samhället. Han har inte fullgjort sin skolplikt, och har bott i Sverige i endast fyra år. Fahims berättelse tyder också på att han har haft problem med att navigera i sina myndighetskontakter, och inte förstått gällande regelverk.

Något vi funnit värt att reflektera över i samtalen med ungdomarna har varit att båda flickorna betonat vikten av att "hitta sig själv" och "utvecklas" i livet, såväl privat som inom yrkesområdet. De har med detta som mål också deltagit i kortare utbildningskurser, och siktar i framtiden mot vidare högskoleutbildning.

Våra intervjuade pojkar lägger sin emfas på att få ett arbete. Eventuella studier ses motvilligt som ett nödvändigt medel för att nå slutmålet. Fahim och Ibrahim har båda inställningen att man bör kunna få jobb utan högre utbildning, om man bara "kämpar". Pojkarna kanske har sina referensramar av hur en arbetsmarknad bör se ut från sina forna hemländer. Där har de båda två varit ute i arbetslivet redan som mycket unga och utan utbildning. Ibrahim har därför, när han besökt Arbetsförmedlingen som 17-åring, inte förstått de åldersregler som styr möjligheten att få hjälp samt att få arbeta överhuvudtaget i Sverige. Fahim kan i sin tur inte acceptera att det här krävs utbildning för alla typer av jobb, då han själv arbetat redan som 10-åring. Flickorna, å andra sidan, har växt upp i Sverige under den utbildningsexpansion som följde på 90-talets kraftigt försämrade arbetsmarknadsläge. Att stanna kvar länge i utbildning har blivit en naturlig del av många människors liv i Sverige. Anledningarna må vara för den personliga utvecklingens skull eller för att stärka sin konkurrenskraft på arbetsmarknaden. Ytterligare ett skäl skulle kunna vara att försäkra sig om en tillfällig försörjning som ges större acceptans i samhället än socialbidrag eller a-

kassa. Att slippa kontakterna med AUC och Af skulle, sett utifrån våra intervjuade ungdomars upplevelser, då enbart kunna betraktas som en bonus.

5.3 Förslag till fortsatt forskning

I vårt arbete har vi fått erfara att unga utanför kan uppleva brister i bemötandet inom myndigheter, när de söker hjälp för att förbättra sin situation.

Partnerskapet New City innebär att man tillsammans försöker arbeta fram en gemensam syn på bemötande av arbetssökande och bidragsberoende ungdomar. Vi hade tyckt det var intressant att se hur detta implementeras hos de olika myndigheterna. På grund av den begränsade tid vi hade till förfogande i vår undersökning fanns inte möjlighet att delta i ett partnerskapsmöte där denna fråga behandlas.

Vi har funderat över hur man arbetar kring bemötandefrågor inom de olika instanserna i andra kommuner. Har man en gemensam värdegrund att utgå ifrån, och hur ser den i så fall ut? En studie inom detta område ser vi fram emot att ta del av.

KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor

Bell, Judith. (1987/2000) *Introduktion till forskningsmetodik*. [Orig.: Doing Your Research Project]. Lund: Studentlitteratur

Bevelander, Pieter – Broomé, Per – Carlson, Benny – Lindberg, Göran. (2003) *Variationer på framtidsmelodi*. Lund: Rahms i Lund AB

Blomsterberg, Marianne. (1996) *Garanterade karriärer? Om social styrning och sysselsättningspolitik för ungdomar*. Göteborgs universitet: Sociologiska institutionen

Blomsterberg, Marianne & Furåker, Bengt. (2002) "Arbetsmarknadspolitik". i: Hansen, Lars H & Orban, Pal (red.). *Arbetslivet*. Lund: Studentlitteratur

IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering. (2005) *Kommunala arbetsmarknadsinsatser riktade till ungdomar mellan 18 och 24 år*. Rapport 2005:9, Kristina Sibbmark och Anders Forslund

Länsarbetsnämnden – Försäkringskassan – Malmö stad. (2006) *Överenskommelse mellan Länsarbetsnämnden i Skåne, Försäkringskassan och Malmö stad avseende Arbets- och utvecklingscentra (AUC) i Malmö 2006*

Malmö Stad. (2004) *Handlingsplan "Välfärd för alla – det dubbla åtagandet"*.

Malmö Stad. (2006) *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet, Rapport 2/2006*

Malmö Stad, Stadskontoret. (2005) *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet, Lägesrapport 1*

New City. (2004) *Projektansökan*

Närplan AB. (2003) *Utvärdering av X-panUng*. Lotta Hedberg

Patel, Runa & Davidson, Bo.(2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Persson Thunqvist, Daniel. (2003) *Samtal för arbete. Kommunikativa verksamheter i kommunala ungdomsprojekt*. Linköping: Unitryck

Salonen, Taipo & Ulmestig, Rickard. (2004) *Nedersta trappsteget. En studie om kommunal aktivering*. Växjö universitetet: Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete.

Skollagen. (1985:1100) Kap1 §18 Lag (2004:1298)

SOU 2003:92 *Unga utanför*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Svenska ESF-rådet, *EQUAL – ett program inom Europeiska Socialfonden*.

Ungdomsstyrelsen. (2005) *Fokus 05. En analys av ungas etablering och egen försörjning*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:1. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Ungdomsstyrelsen. (2006) *Rätt, sätt, gå! Personerna, idéerna och metoderna bakom framgångsrika ideella arbetsmarknadsprojekt*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Utbildningsförvaltningen Malmö stad. (2004) *Kvalitetsredovisning*

Wallén, Göran.(1996) *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Winter, Jenny. (1973/1992) *Problemformulering, undersökning och rapport*. [Orig.: Undersøgelsemetodik og rapportskrivning]. Malmö: BokTryckeriet.

Öhlund, Thomas. (1997) *Normaliseringspraktiker i det moderna samhället*. (Avh.) Studier i socialt arbete, 24. Umeå universitet: Institutionen för socialt arbete.

Muntlig källa

Lone Lindström, Malmö 2006-10-03.

Elektroniska källor

www.drommarnashus.se 20061018

www.malmo.se/vfa 2006-10-18

www.storstad.gov.se 2006-10-18

www.ungdomsstyrelsen.se 2006-10-18

Bilaga 1

INTERVJUGUIDE – FRÅGOR TILL COACHEN

Bakgrund

Skulle du kunna berätta om ditt arbete och din bakgrund?

Nyckelord: utbildning, arbetslivserfarenhet, kontakten med New City, coachutbildningen

Styrande för verksamheten

Vilka värderingar och riktlinjer styr verksamheten?

Nyckelord: ideologi, mål, arbets- och kompetenslinjen

Arbetsmetoder

Hur arbetar ni för att hjälpa ungdomarna?

Nyckelord: ansvarsfördelning, vägledning, individuella lösningar, helhetssyn, aktiviteter

Synen på verksamheten

Hur upplever du verksamheten, och vilken betydelse tror du den har för ungdomarna?

Nyckelord: möjligheter, begränsningar(regelverk), resultat (självförtroende, etablering)

Tankar om framtiden

Hur skulle man kunna förbättra sättet att arbeta med dessa ungdomar i samhället?

Bilaga 2

INTERVJUGUIDE – FRÅGOR TILL UNGDOMARNA

Bakgrund

Skulle du vilja berätta lite om dig själv och hur ditt liv sett ut fram till dess att du slutade skolan?

Nyckelord: ålder, uppväxt, etnisk bakgrund, familj, skola

Erfarenheter av skolan

Hur upplevde du din skoltid?

Nyckelord: studiemotivation, lärare, kompisar

Erfarenheter efter skoltiden

Hur har din tid efter skolans slut fram till idag sett ut?

Nyckelord: arbete, utbildning, åtgärder samt inställning till dessa, upplevelser av myndighetskontakter, kontakt med New City

New City

Vad betyder New City för dig?

Nyckelord: möjligheter, begränsningar, relation till coacherna, erbjudanden, nya perspektiv, välbefinnandet

Nuvarande livssituation

Hur skulle du vilja beskriva din situation idag?

Nyckelord: sysselsättning, sinnesstämning, värdering av situationen

Tankar om framtiden

Hur ser du på din framtid?

Nyckelord: närmsta tiden, drömmar, New Citys roll

